

**PROF. DR. SELAHATTİN İÇLİ' YE AİT
TRT REPERTUVARINDA YER ALAN
KÜRDİLİHİCAZKÂR MAKAMINDAKİ ESERLERİN
MAKAM ANALİZİ**

Tuna ÇETİN

**Yüksek Lisans Tezi
Müzik Bilimleri Anasanat Dalı
Dr. Öğr. Üyesi Yılmaz KAHYAOĞLU
2019**

Her Hakkı Saklıdır

**T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ
MÜZİK BİLİMLERİ ANASANAT DALI**

Tuna ÇETİN

**PROF. DR. SELAHATTİN İÇLİ'YE AİT TRT REPERTUVARINDA
YER ALAN KÜRDÎLİHİCAZKÂR MAKAMINDAKİ ESERLERİN
MAKAM ANALİZİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**TEZ YÖNETİCİSİ
Dr. Öğr. Üyesi Yılmaz KAHYAOĞLU**

ERZURUM - 2019

Atatürk Üniversitesi
Güzel Sanatlar Enstitüsü

TEZ BEYAN FORMU

GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE

BİLDİRİM

Atatürk Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Uygulama Esaslarının ilgili maddelerine göre hazırlamış olduğum "PROF. DR. SELAHATTİN İÇLİ'YE AİT TRT REPERTUVARINDA YER ALAN KÜRDİLİHİCAZKÂR MAKAMINDAKİ ESERLERİN MAKAM ANALİZİ" adlı tezin/raporun tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin kâğıt ve elektronik kopyalarının Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Uygulama Esaslarının ilgili maddeleri uyarınca gereğinin yapılmasını arz ederim. *

Tezimin/Raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

Tezimin/Raporumun makale için **altı ay**, patent için **iki yıl** süreyle erişiminin ertelenmesini istiyorum.

23/09/2019

Tuna ÇETİN

* **LİSANSÜSTÜ TEZLERİN ELEKTRONİK ORTAMDA TOPLANMASI, DÜZENLENMESİ VE ERİŞİME AÇILMASINA İLİŞKİN YÖNERGE**

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Çeşitli ve Son Hükümler

Lisansüstü tezlerin erişime açılmasının ertelenmesi MADDE 6– (1) Lisansüstü teze ilgili patent başvurusu yapılması veya patent alma sürecinin devam etmesi durumunda, tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulu iki yıl süre ile tezin erişime açılmasının ertelenmesine karar verebilir.

(2) Yeni teknik, materyal ve metotların kullanıldığı, henüz makaleye dönüşmemiş veya patent gibi yöntemlerle korunmamış ve internetten paylaşılması durumunda 3. şahıslara veya kurumlara haksız kazanç imkanı oluşturabilecek bilgi ve bulguları içeren tezler hakkında tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulunun gerekçeli kararı ile altı ayı aşmamak üzere tezin erişime açılması engellenebilir.

Gizlilik dereceli tezler MADDE 7– (1) Ulusal çıkarları veya güvenliği ilgilendiren, emniyet, istihbarat, savunma ve güvenlik, sağlık vb. konulara ilişkin lisansüstü tezlerle ilgili gizlilik kararı, tezin yapıldığı kurum tarafından verilir. Kurum ve kuruluşlarla yapılan işbirliği protokolü çerçevesinde hazırlanan lisansüstü tezlere ilişkin gizlilik kararı ise, ilgili kurum ve kuruluşun önerisi ile enstitü veya fakültenin uygun görüşü üzerine üniversite yönetim kurulu tarafından verilir. Gizlilik kararı verilen tezler Yükseköğretim Kuruluna bildirilir.

(2) Gizlilik kararı verilen tezler gizlilik süresince enstitü veya fakülte tarafından gizlilik kuralları çerçevesinde muhafaza edilir, gizlilik kararının kaldırılması halinde Tez Otomasyon Sistemine yüklenir.

İÇİNDEKİLER

ÖZET	V
ABSTRACT	VI
KISALTMALAR	VII
ŞEKİLLER	VIII
TABLolar DİZİNİ	IX
ÖNSÖZ	X
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM**PROBLEM DURUMU**

1.1. SELAHATTİN İÇLİ' NİN HAYATI VE SANAT KİŞİLİĞİ	2
1.2. KÜRDİLİHİCAZKÂR MAKAMI	3
1.3. ARAŞTIRMANIN AMACI	8
1.4. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ	8
1.5. VARSAYIMLAR	8
1.6. SINIRLILIKLAR	9
1.7. TANIMLAR	9

İKİNCİ BÖLÜM**YÖNTEM**

2.1. ARAŞTIRMA MODELİ	11
2.2. EVREN VE ÖRNEKLEM	11
2.3. VERİLERİN TOPLANMASI	12
2.4. TOPLANAN VERİLERİN ANALİZİ	12

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR VE YORUM

3.1. ESERLERİN ANALİZİ	14
3.1.1. “Bitmez Tükenmez Bu Dert” Adlı Eserin Makam Analizi.....	15
3.1.1.1. “Bitmez Tükenmez Bu Dert” Adlı Eserde Kullanılan Farklı Dörtlü ve Beşliler.....	16
3.1.1.2. “Alnına Konan Buse” Adlı Eserin Makam Analizi.....	19
3.1.1.3. “Alnına Konan Buse” Adlı Eserde Kullanılan Farklı Dörtlü ve Beşliler.....	20
3.1.2. “Aşktan Kaç Deme Gönül” Adlı Eserin Makam Analizi.....	23
3.1.2.1. “Aşktan Kaç Deme Gönül” Adlı Eserde Kullanılan diziler	24
3.1.3. “Bir Kız” Adlı Eserin Makam Analizi	27
3.1.3.1. “Bir kız” Adlı Eserde Kullanılan Farklı Dörtlü ve Beşliler	28
3.1.4. “Cimri Mi Cimri Bu Gönül Eğer Severse” Adlı Eserin Makam Analizi	31
3.1.4.1. “Cimri Mi Cimri Bu Gönül Eğer Severse” Adlı Eserde Kullanılan Farklı Dörtlü ve Beşliler	33
3.1.5. “Biraz Acele Et” Adlı Eserin Makam Analizi.....	35
3.1.5.1. “Biraz Acele Et” Adlı Eserde Kullanılan Farklı Dörtlü ve Beşliler	37
3.1.6. “Güneşin Battığı Yerde Bir Dönülmez Ufka Gittin” Adlı Eserin Makam Analizi	40
3.1.6.1. “Güneşin Battığı yerde bir dönülmez ufka gittin” adlı eserde kullanılan farklı dörtlü ve beşliler:.....	42
3.1.7. “Çiçek Nedir Görmeden Bozkırlara Dalmışsan” Adlı Eserin Makam Analizi	46
3.1.7.1. “Çiçek Nedir Görmeden Bozkırlara Dalmışsan” Adlı Eserde Kullanılan Farklı Dörtlü ve Beşliler.....	47
3.1.8. “Eğer Aşk Seversen” Adlı Eserin Makam Analizi.....	50
3.1.8.1. “Eğer Aşk Seversen” Adlı Eserde Kullanılan Farklı Dörtlü ve Beşliler.....	50
3.1.9. “Evvel Zaman İçinde Bir Gün” Adlı Eserin Makam Analizi.....	54
3.1.9.1. “Evvel Zaman İçinde Bir Gün” Adlı Eserde Kullanılan Farklı Dörtlü ve Beşliler.....	56
3.1.10. “Gül Açılısın Dudağında Gülüver” Adlı Eserin Makam Analizi.....	59

3.1.10.1. “Gül Açılsın Dudağında Gülüver” Adlı Eserde Kullanılan Farklı Dörtlü ve Beşliler.....	60
3.1.11. “Haramdır Sevdiğim” Adlı Eserin Makam Analizi	64
3.1.11.1. “Haramdır Sevdiğim” Adlı Eserde Kullanılan Farklı Dörtlü ve Beşliler....	65
3.1.12. “Hüzün Zaman Zaman Deli Dalgalarla Gelir” Adlı Eserin Makam Analizi .	71
3.1.12.1. “Hüzün Zaman Zaman Deli Dalgalarla Gelir” Adlı Eserde Kullanılan Farklı Dörtlü ve Beşliler:	72
3.1.13. “Nice Gönüllerde Ümitler Soldu” Adlı Eserin Makam Analizi.....	76
3.1.13.1. “Nice Gönüllerde Ümitler Soldu” Adlı Eserde Kullanılan Farklı Dörtlü ve Beşliler.....	77
3.1.14. “Senden Kalan Bir Busedir” Adlı Eserin Makam Analizi	79
3.1.14.1. “Senden Kalan Bir Busedir” Adlı Eserde Kullanılan Farklı Dörtlü ve Beşliler.....	80
3.1.15. “Seni Dedin” Adlı Eserin Makam Analizi	84
3.1.15.1. “Seni dedin” adlı eserde kullanılan farklı dörtlü beşliler:	86
3.1.16. “Sevgiler Var Biten Öpünce” Adlı Eserin Makam Analizi.....	88
3.1.16.1. “Sevgiler var biten öpünce” Adlı Eserde Kullanılan Farklı Dörtlü Beşliler	90
3.1.17. “Ver Kendini Bir Gün Deli Bir Rüzgâra Çık Gel” Adlı Eserin Makam Analizi	94
3.1.17.1. “Ver kendini bir gün deli bir rüzgâra çık gel” Adlı Eserde Kullanılan Farklı Dörtlü Beşliler	96
SONUÇLAR	97
ÖNERİLER	98
KAYNAKÇA	99
ÖZGEÇMİŞ.....	101

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

PROF. DR. SELAHATTİN İÇLİ'YE AİT TRT REPERTUVARINDA YER ALAN
KÜRDİLİHİCAZKÂR MAKAMINDAKİ ESERLERİN MAKAM ANALİZİ

Tuna ÇETİN

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Yılmaz KAHYAOĞLU

2019, 101 Sayfa

Jüri: Doç. Dr. Ünal İMİK

Jüri: Doç. Dr. Özgür Sadık KARATAŞ

Jüri: Dr. Öğr. Üyesi Yılmaz KAHYAOĞLU

Bu çalışmada Selahattin İçli'nin TRT repertuarında yer alan Kürdilihicazkâr makamındaki eserleri incelenmiştir. Yapılan inceleme sonucunda bestekârın eserlerinde kullanmış olduğu üçlü, dördlü, beşli, makam dizileri çeşni ve asma kalışların ortaya çıkartılması amaçlanmıştır. Çalışmada yapılan analizler ışığında bestekârın Kürdilihicazkâr makamına olan yaklaşımının Arel-Ezgi-Uzdilek sistemindeki Kürdilihicazkâr makamı dizisine uygunluğunun belirlenmesi, makam dizisi içerisinde yer almayan üçlü, dördlü, beşli ve makam dizilerinin tespit edilmesi, buna bağlı olarak eserlerin şed ya da bileşik Kürdilihicazkâr makam tanımına uygunluğunun görülmesi çalışmanın önemini ortaya koymaktadır. Ayrıca bu tez çalışması ilerleyen dönemde Türk müziği nazariyatı ve makam analizi ile ilgili yapılacak olan bilimsel çalışmalara kaynak oluşturması açısından da önemli bir çalışmadır.

Araştırmada Betimsel Tarama (survey) yöntemi kullanılmıştır. Araştırma içerisinde kullanılacak olan eser notaları TRT nota arşivinden temin edilmiş, Finale programında aslına uygun olarak yeniden yazılmış ve yazılan notalar makam analiz yöntemiyle analiz edilmiştir. Çalışmanın evrenini Selahattin İçli'nin TRT repertuarında yer alan sözlü eserleri, örneklemini ise Selahattin İçli'nin TRT repertuarında yer alan Kürdilihicazkâr makamındaki sözlü eserleri oluşturmaktadır.

Bu tez çalışmasının sonucunda, "Çiçek nedir görmeden" adlı eserde Nim Hisar perdesinde Çargâh üçlüsü, Rast perdesinde Hicaz dördlüsü kullanıldığı tespit edilmiştir. "Senden kalan bir busedir" adlı eser birinci ölçüden dördüncü ölçünün sonuna kadar incelendiğinde, Gerdaniye perdesi üzerinde Uşşak dördlüsünün ilk üç sesinin kullanıldığı, yirmi ikinci ölçüden yirmi beşinci ölçünün sonuna kadar incelendiğinde ise Dik Hisar perdesinde Hüzam beşlisi duyumu olduğu tespit edilmiştir. "Aşktan kaç deme gönül" adlı eserde yirmi dokuzuncu ölçüden otuz ikinci ölçünün sonuna kadar incelendiğinde, Kürdi perdesi üzerinde bir Buselik makam dizisi meydana geldiği görülmüştür. Bileşik Kürdilihicazkâr makamındaki ikinci derece güçlü perdesi olan Neva perdesinin eserler içinde kullanım sayısı 166 iken, Şed Kürdilihicazkâr makamının ikinci derece güçlüsü olan Çargâh perdesinin eserler içinde kullanım sayısı ise 207'dir.

Anahtar Kelimeler: Geçki, Kürdilihicazkâr, Makamsal analiz, Seyir.

ABSTRACT**MASTER'S THESIS****MAJORAL ANALYSIS OF THE WORKS IN KÜRDİLİHİCAZKÂR
AUTHORIZED IN THE TRT REPERTORY OF PROF. DR. SELAHATTİN İÇLİ****Tuna ÇETİN****Advisor: Assistant Prof. Yılmaz KAHYAOĞLU****2019, 101 Pages****Jury: Assistant Prof. Ünal İMİK****Jury: Assistant Prof. Özgür Sadık KARATAŞ****Jury: Assistant Prof. Yılmaz KAHYAOĞLU**

In this study, the works of Selahattin İçli Kürdilihicazkâr maqam, which is in TRT repertoire, are examined. As the result of the examination, it has been aimed to reveal the series of triple quartet series of condiment hangings used by composer in his works. In the light of the analyzes made in the study, determination of the suitability of the composer's approach to Kürdilihicazkâr maqam with the sequence of Kürdilihicazkâr maqam in Arel-Ezgi-Uzdilek system, the determination of the trio, quartet, quintet and maqam sequences that are not included in the maqam series, and accordingly, the conformity of the works to the definition of the şed or the compound Kürdilihicazkar maqam reveals the importance of the study. Also, this thesis is an important study in terms of providing a source for scientific studies about Turkish music theory and maqam analysis.

In this study, descriptive survey method was used. The musical notes to be used in the research were obtained from the TRT note archive, the final notes were rewritten in accordance with the original and the notes were analyzed by the maqam analysis method. The universe of the study consists of Selahattin İçli's oral works in the TRT repertoire, the sample consists of the oral works in the Kürdilihicazkâr maqam of Selahattin İçli's in the TRT repertoire.

As a result of this thesis, it was determined that the Çargah trio was used in the Nim Hisar curtain and the Hicaz quartet in the Rast curtain in the work called "Çiçek nedir görmeden". "Senden kalan bir busedir" performance was examined from the first measure to the end of the fourth measure, the first three sounds of the Uşşak quartet were used on the Gerdaniye tone, when the twenty-second rhytm is examined from the end of the twenty-fifth rhythm, the Hüzzam fifth sensation was observed on Dik Hisar tone. When the "Aştan kaç deme gönül" performance was observed from the twenty-ninth rhythm to the end of the thirty-second rhythm, it was seen that a Buselik maqam series occurred on the Kürdi tone. It was seen that a Buselik makam series occurred on the Kürdi curtain. While the number of uses of Neva curtain, which is the second strongest curtain in the compound Kürdilihicazkâr makam, is 166, the number of uses Çargâh curtain, which is the second strongest of Şed Kürdilihicazkâr makam, is 207.

Key Words: Modulation, Kürdilihicazkâr, Maqam analysis, cruise.

KISALTMALAR

- A.Ş. : Anonim Şirketi
GTSM : Geleneksel Türk Sanat Müziği
M.E.B. : Milli Eğitim Bakanlığı
s. : Sayfa
T.D.V. : Türk Diyanet Vakfı
TRT : Türkiye Radyo Televizyon
vb. : Ve benzeri

ŞEKİLLER

Şekil 1.1. Kürdi Makam dizisi	3
Şekil 1.2. Kürdilihicazkâr Makam dizisi.....	4
Şekil 1.3. Kürdilihicazkâr Makam dizisi.....	4
Şekil 1.4. Kürdilihicazkâr makam dizisi	4
Şekil 1.5. Kürdilihicazkâr Makamı	5
Şekil 1.6. Kürdilihicazkâr Makamı	5
Şekil 1.7. Şed Kürdilihicazkâr Makamı	6
Şekil 1.8. Kürdilihicazkâr Makamı	6
Şekil 1.9. Kürdilihicazkâr Makamı	7
Şekil 1.10. Kürdilihicazkâr Makamı Genişleme	7
Şekil 1.11. Kürdilihicazkâr Makamı Genişleme	7
Şekil 1.12. Kürdilihicazkâr Makamı Genişleme	8

TABLOLAR DİZİNİ

Tablo 1.1. Türk müziği değiştirici işaretleri.....	9
Tablo 1. 2. Türk Müziği perde isimleri	10
Tablo 3.1. “Bitmez Tükenmez bu dert” adlı eserdeki notaların kullanım sıklığı	16
Tablo 3.2. “Alnına konan Buse” adlı eserdeki notaların kullanım sıklığı	20
Tablo 3.3. Aşktan kaç deme gönül” adlı eserdeki notaların kullanım sıklığı	24
Tablo 3.4. “Bir kız” adlı eserdeki notaların kullanım sıklığı	28
Tablo 3. 5. “Cimri mi cimri bu gönül severse” adlı eserdeki notaların kullanım sıklığı	33
Tablo 3.6. “Biraz acele et” adlı eserdeki notaların kullanım sıklığı	37
Tablo 3.7. “Güneşin battığı yerde bir dönülmez ufka gittin” adlı eserdeki notaların kullanım sıklığı	43
Tablo 3.8. “Çiçek nedir görmeden bozkırlara dalmışsan” adlı eserdeki notaların kullanım sıklığı	48
Tablo 3.9. “Eğer aşkı seversen” adlı eserdeki notaların kullanım sıklığı	51
Tablo 3.10. “Evvel zaman içinde bir gün” adlı eserdeki notaların kullanım sıklığı	57
Tablo 3.11. “Gül açılıں dudağında” adlı eserdeki notaların kullanım sıklığı	60
Tablo 3.12. “Haramdır sevdiğim” adlı eserdeki notaların kullanım sıklığı	66
Tablo 3. 13. “Hüzün” adlı eserdeki notaların kullanım sıklığı	73
Tablo 3.14. “Nice gönüllerde ümitler soldu” adlı eserdeki notaların kullanım sıklığı ..	77
Tablo 3.15. “Senden kalan bir busedir” adlı eserdeki notaların kullanım sıklığı	82
Tablo 3.16. “Seni dedin” adlı eserdeki notaların kullanım sıklığı	86
Tablo 3.17. “Sevgiler var biten” adlı eserdeki notaların kullanım sıklığı.....	91
Tablo 3.18. “Ver kendini bir gün deli bir rüzgâra çık gel” adlı eserdeki notaların kullanım sıklığı	96

ÖNSÖZ

Bu çalışmanın konusu olan “PROF. DR. SELAHATTİN İÇLİ’YE AİT TRT REPERTUVARINDA YER ALAN KÜRDÎLİHİCAZKÂR MAKAMINDAKİ ESERLERİN MAKAM ANALİZİ” adlı tezimin tamamlanmasın da bana en büyük desteklerini sunan ve beni sürekli teşvik eden değerli danışman hocam Sayın Dr. Öğr. Üyesi Yılmaz KAHYAOĞLU’ na, öneri ve desteklerini eksik etmeyen Sayın Doç. Dr. Özgür Sadık KARATAŞ, Sayın Doç. Dr. Ünal İMİK' e sabırla bana yardım eden mesai arkadaşlarıma teşekkürlerimi arz ederim.

Erzurum – 2019**Tuna ÇETİN**

GİRİŞ

Türklerin anavatanının Orta Asya olduğu bilinmektedir. Türk kültüründe müzik, ilk olarak dini amaçlı kullanılmıştır. Eskiden Türk halk şairlerine Kam, Baksı, Şaman, Ozan denilmektedir. Bu kişilerin o dönemde kullandıkları en yaygın çalgı birçok telli çalgının atası olan kopuzdur. (Kaçar, 2012, s. 2).

“Hunlar zamanındaki adı “Tuğ” olan ve vürmalı sazlarla nefesli sazlardan oluşan askeri mızıka okulu mehterhâne” (Tanrıkorur, 2016: 22) mûsikîmizin temel taşlarını oluşturmaktadır. Türk Mûsikîsinin gerek devamlılığını koruyup yayılmasında gerekse çalgısal ve sözel eser besteciliğinin gelişmesinde en önemli paya sahip olan kurumlardan biri de Mevlevihaneler olmuştur. Mevlana'nın oğlu Sultan Veled tarafından 13. yüzyılda kurulmuş olan Mevlevihaneler, Türk Musikisi kuramının ve icracılığının sistemleştirildiği okullar niteliği taşımaktadır. Bu kurumlar özellikle Fatih Sultan Mehmet Han döneminde Balkanlara kadar yayılmıştır (Köprülü, 2016: 242-243).

XIX. yüzyıldan itibaren büyük formulu eserlerin Terennümleri' nin, eserleri fazla uzattığı ve ağır hale getirdiği düşünüldü. Osmanlı edebiyatında yazılmaya başlanan şarkı formundaki şiirler, Hacı Ârif Bey ile sözlü müzik besteciliğinin ana unsuru haline geldi (Tanrıkorur, 2016, s. 44). Şarkı formu Akdoğu'ya göre “Sözel bir türdür. On zamanlıya kadar usûller kullanılır. Dolayısıyla, ezgiler küçük soluklu, kolayca algılanabilir niteliktedir” (Akdoğu, 1996, s. 271) şeklinde açıklanmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

PROBLEM DURUMU

Bu araştırmada “Prof. Dr. Selahattin İçli'nin T.R.T. repertuarında yer alan Kürdîlihiczâkâr eserlerinin” incelenerek Kürdîlihiczâkâr makamının Arel-Ezgi-Uzdilek sistemine uygunluğu hakkında bilgi sahibi olmak ve Türk müziği nazariyatçılarının belirttiği Kürdîlihiczâkâr makam tanımına daha geniş perspektif den bakabilmek açısından bu konu işlenmiştir. “Türk Müziği nazariyatçılarının günümüze kadar tanımladığı Kürdîlihiczâkâr makamı ile Selahattin İçli'nin eserlerinde Kürdîlihiczâkâr makamını nasıl işlendiği” bu araştırmanın problem durumunu oluşturmaktadır.

1.1. SELAHATTİN İÇLİ' NİN HAYATI VE SANAT KİŞİLİğİ

Çalışmamızın konusunu oluşturan Selahattin İçli, yaşadığı dönem itibarı ile Türk Musikisine sözlü eser besteciliği alanında büyük katkılar sağlamıştır. Bestekârın eserleri incelendiğinde şarkı formunda eserler bestelediği görülmüştür.

Prof. Dr. Selahattin İçli 1923' de İstanbul Beşiktaş da doğdu. Babası İbrahim İçli, Annesi Zekiye İçli'dir. Nimet ve Umran adında iki kız kardeşi vardır. 1927 yılında babasının Susurluk Borasit madeninde görev almasıyla, İlkokulu Susurluk'ta, Ortaokulu ve Liseyi Balıkesir' de yatılı olarak okudu.

1949 yılında İstanbul Tıp Fakültesi'ni bitiren İçli, askerliğini Çankırı Piyade Atış Okulu tabibi olarak yaptıktan sonra (1950), 1953'e kadar İstanbul'da özel bir hastanede çalıştı. Daha sonra Susurluk belediye tabibi, Susurluk şeker fabrikası tabibi ve Borasit madeni tabibi olarak 1961 yılına kadar Balıkesir ilinde bulundu. 1967'de Sosyal Sigortalar Kurumu İstanbul Hastanesinde görev aldı. 1981 yılında bu hastanede ki Başhekim yardımcılığı vazifesinden ayrılarak İstanbul Devlet Türk Musikisi Konservatuarında sanatçı Öğretim görevlisi ve başkan yardımcısı oldu. Konservatuarın İstanbul Teknik Üniversitesine bağlanması üzerine 1986 yılında Profesör unvanı alan İçli, Kompozisyon Bölümü Başkanlığına tayin edildi.

Selahattin İçli'nin müzik ile yakınlığı çocukluk yıllarında babası İbrahim İçli'nin etkisi ile başlamıştır. Hem anne hem baba tarafından kardeş çocukları olan Udi bestekâr Şerif İçli ve İbrahim İçli, 1914 yılında Beşiktaş Musiki kulübüne devam etmeye

başlarlar. Neyzen İhsan Bey' in hoca olduğu bu ocaktan yetişenler arasında Hakkı Derman da vardır.

İçli ilk bestesini 17 yaşında besteledi. 1942 yılında Selahattin Pınar ile tanıştı. Kuruluşundan itibaren (1943) on yıl kadar İstanbul Üniversitesi Korosu'nda bulundu ve Kanuni Ekrem Karadeniz' in özel derslerine devam etti (İçli, 1997, s. 4-5).

1998 yılında Devlet Sanatçısı olan İçli, 14 Ekim 2006 günü İstanbul'da vefat etmiştir.

1.2. KÜRDİLİHİCAZKÂR MAKAMI

Kürdîlihiczâkâr makamını Hacı Arif Bey (1831-1885)'in tertiplelediği bilinmektedir. Bulunan bu makamın adının Hicazkâr-ı Kürdi olarak anıldığı ve son yarım yüzyıl içinde ad değiştirilerek Kürdîlihiczâkâr şeklini aldığı bilinmektedir.

Yakup Fikret Kutluğ'un Kürdîlihiczâkâr makamı tanımı:

Kutluğ “*Türk Musikisinde Makamlar*” (2000: s. 443 - 444) adlı kitabında Kürdîlihiczâkâr makamını, “Kürdi makam dizisinin Rast perdesi üzerindeki basit şeddi olarak ve yine Rast perdesi üzerinde Kürdi dizisi esas olmak üzere bünyesine başka dizileri ve çeşnileri almıştır” şeklinde tanımlamıştır.

Şekil 1.1. Kürdi Makam dizisi

Kürdîlihiczâkâr inici bir seyir özelliği taşır. Seyre Gerdaniyeden veya Çargâh-Gerdaniye perdelerinden başlar. Gerdaniye üzerinde ki dörtlünün özeliğine göre asma karar perdeleri değişir. Güçlü perdesi neva olmasına rağmen, Bayati çeşnisi kullanılan seyirde, Arazbar makamına denk geldiği için, Çargâh perdesi de önem kazanır. Makam Kürdi çeşnisi ile karar eder. Kürdîlihiczâkâr makamında karar edilirken Nim zirgüle perdesi yerine Zirgüle perdesi kullanılır. Bazı eserlerde makamın Uşşaklı (arazbarlı) karar ettiği görülmüştür.

Eserlerde Kürdîlihiczâkâr makamının Neva perdesi üzerinde farklı diziler ile kullanıldığını görüyoruz. Bunlar:

- Hicazkâr ve Kürdi dizileri
- Neva üzerinde Uşşak ve Kürdi dizileri
- Neva üzerinde Bayati ve Kürdi dizileri
- Muhayyer Kürdinin makam dizisinin Rast perdesine göçürülmesi ile.

Şekil 1.2. Kürdîlihiczâkâr Makam dizisi

Şekil 1.3. Kürdîlihiczâkâr Makam dizisi

Şekil 1.4. Kürdîlihiczâkâr makam dizisi

Yukarıda gösterilen dizilerin ikinci derecesinde ki Zırgüle perdesinin, zamanımızda kullanılan Kürdîlihiczâkâr makamı içinde Nim Zırgüle perdesi olarak değiştiği görülmektedir.

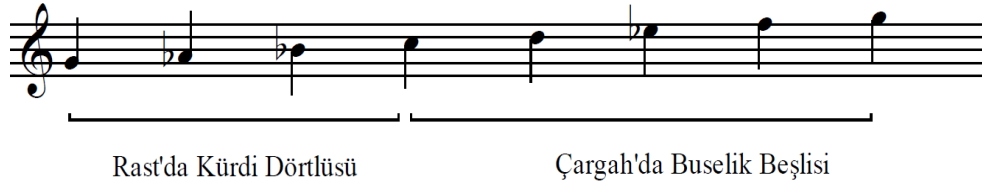
Kürdîlihiczâkâr makamını oluşturan sekizlide neva perdesi üzerindeki dizilerin değişik olması sebebiyle makamı ayrıştırıp değil bir çatı altında toplayıp “Kürdîlihiczâkâr ailesi” olarak kabul edebiliriz (Kutluğ, 2000: s. 443 - 444).

Ahmet Selim Teymur’a göre Kürdîlihiczâkâr makamı tanımı:

Teymur “*Türk Musikisi 2*” (1980: s. 53) adlı kitabında Kürdîlihiczâkâr makamını, “Rast perdesinde duran basit göçürülmüş makamlardandır. İnce, şuh ve hüznü bir anlatımı vardır. Kürdi basit makamı dizisinin, Rast perdesi üzerine aktarılmasıyla yapılmıştır” şeklinde anlatmıştır.

Arel- Ezgi- Uzdilek sistemine göre Kürdîlihiczâkâr makamı tanımı:

Arel-Ezgi nazariyatına göre Kürdîlihiczâkâr makamı Kürdi makamı dizisinin Rast perdesinde ki inici hali. Rast perdesinde bir Kürdi dörtlüsüne, Çargâh perdesinde bir Buselik beşlisinin eklenmesiyle oluşmuştur. Genişlemesi ise Rast perdesinde ki Kürdi dörtlüsünün simetrik olarak tiz durak üzerine göçürülmesiyle oluşmuştur (Özkan, <https://islamansiklopedisi.org.tr>).

Şekil 1.5. Kürdîlihiczâkâr Makamı

Şekil 1.6. Gerdaniye perdesinde Buselik beşlisi

İsmail Hakkı Özkan’ın Kürdîlihiczâkâr makamı tanımı:

Günümüzde Kürdîlihiczâkâr makamı inici Kürdi ve Hiczâkârlı Kürdi olmak üzere iki şekilde kullanılmaktadır.

Özkan “*Türk Musikisi Nazariyatı ve Kudüm Velveleleri*” (Özkan, 2006, s. 249) adlı kitabında Kürdîlihiczâkâr makamını Şed ve Mürekkep olmak üzere ikiye ayırmıştır.

Şed Kürdîlihiczâkâr:

Kürdi makamının rast perdesinde ki inici şeddidir. Rast perdesi üzerinde bir kürdi dörtlüsüne çargâh perdesi üzerinde bir buselik beşlisinin eklenmesinden oluşur.

Şekil 1.7. Şed Kürdîlihiczâkâr Makamı

Durağı: Rast perdesidir.

Seyri: İnicidir.

Dizisi: Kürdi makam dizisinin Rast perdesindeki inici şeddidir.

Güçlüsü: Birinci derece Gerdaniye perdesi, ikinci derece Çargâh perdesidir.

Donanım: Si, mi, la için küçük mücennep bemol' ü donanıma yazılır.

Yedeni: Acem Aşiran perdesi.

Seyir: Tiz durak gerdaniye civarından seyre başlar. Bu perdenin iki tarafında karışık gezinildikten sonra Rast perdesinde Kürdi çeşnisiyle ekseriyetle yedenli tam karar yapılır.

Genişlemesi: Gerdaniye üzerinde Kürdi dörtlüsüdür.

Mürekkep (Bileşik) Kürdîlihiczâkâr:

a-) Rast perdesi üzerinde Kürdi dizisine, Neva perdesi üzerinde Hicaz dörtlüsünün eklenmesinden meydana gelen dizi:

Şekil 1.8. Kürdîlihiczâkâr Makamı

b-) Rast perdesi üzerinde Kürdi dizisine, Neva perdesi üzerinde Bayati-uşşak dörtlüsünün eklenmesinden meydana gelen dizi:

Şekil 1. 9. Kürdîlihiczâkâr Makamı

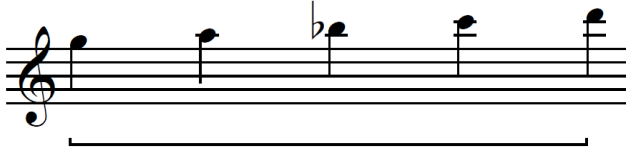
Durağı: Rast perdesidir.

Seyri: İnicidir.

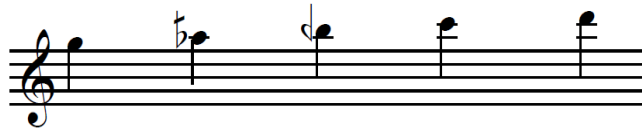
Güçlüsü: Birinci derece Gerdaniye perdesi, ikinci derece Neva perdesidir.

Dizisi: İki şekilde incelenir: Birincisi, Rast perdesi üzerinde Kürdi dizisine, Neva perdesi üzerinde Hicaz dörtlüsünün eklenmesinden meydana gelen dizi. İkincisi, Rast perdesi üzerinde Kürdi dizisine, Neva perdesi üzerinde Bayati-uşşak dörtlüsünün eklenmesinden meydana gelen dizidir.

Genişlemeleri:

Şekil 1.10. Gerdaniye perdesinde Buselik beşlisi

Şekil 1.11. Gerdaniye perdesinde Hicaz beşlisi

Şekil 1.12. Gerdaniye perdesinde Kürdi beşlisi

Seyri: Tiz durak gerdaniye civarından seyre başlar. Diziyi meydana getiren çeşnilerde karışık gezinildikten sonra, güçlü Gerdaniye perdesinde yarım karar yapılır. Yine eğer istenirse diğer çeşniler de kullanılarak gezinilip, ikinci mertebe güçlü olan Neva perdesinde asma karar yapılır. Rast perdesinde Kürdi dizisi ile tam karar yapılır.

1.3. ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu çalışma Klasik Türk Müziği içerisinde bulunan makamsal bilgilerin çeşitliliği nedeniyle hazırlanmıştır. Prof. Dr. Selahattin İçli'nin Kürdîlihiczâkâr makamı bestelerinde kullandığı farklı üçlü, dördlü, beşli ve makam geçkilerinin ortaya çıkarılması ve günümüzdeki Türk Müziği nazariyatçılarının anlatımındaki Kürdîlihiczâkâr makamına ışık tutması amacıyla yapılmıştır.

1.4. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Araştırma, Kürdîlihiczâkâr makamının, Geleneksel Türk Sanat Müziği içerisinde geçmişten günümüze kadar olan değişimi ve bestekâr Selahattin İçli'nin Kürdîlihiczâkâr makamı içerisinde bestelediği eserlerde farklı dördlü, beşli, makamsal geçkilerin ortaya çıkarılması açısından önem arz etmektedir.

1.5. VARSAYIMLAR

Bu çalışmada Prof. Dr. Selahattin İçli'nin Kürdîlihiczâkâr makamında bestelediği eserlerin tamamına ulaşıla bilindiği, eserlerin incelemeye uygun olduğu ve çalışma için kullanılan bilimsel yöntemlerin doğruluğu varsayılmıştır.

1.6. SINIRLILIKLAR

Bu araştırma Prof. Dr. Selahattin İçli'nin bestelediği TRT repertuarında yer alan on sekiz tane şarkı formunda Kürdilihicazkâr eserler ile sınırlandırılmıştır.

1.7. TANIMLAR

Geçki: Herhangi bir makamdan başka bir makama geçmeye “geçki” denilir (Arel, 1968, s. 49).

Kürdîlihiczâz: Hacı Arif Bey (1831-1885)'in tertiplelediği Kürdi makam dizisinin Rast perdesi üzerindeki inici basit şeddi (Kutluğ, 2000, s. 443 - 444)

Makamsal analiz: Bir eserin makamının geleneksel seyir anlayışına uygunluğunun saptanması (Akdoğan, 1996, s. 127).

Seyir: Dizide makam meydana getirmek üzere gezinmeye seyir denir (Özkan, 2003, s. 94).

Türk Müziğinde kullanılan değiştirici işaretler:

Tablo 1.1.

Türk müziği değiştirici işaretleri

Aralık Adı	Koma Değeri	Diyez	Bemol	Simge
Koma	1	#	b	F
Bakiye	4	#	b	B
Küçük Mücennep	5	#	b	S
Büyük Mücennep	8	#	b	K
Tanini	9	x	bb	T
Artık İkili	12-13	-	-	A

Türk Müziği perde isimleri:

Tablo 1.2.

Türk Müziği perde isimleri:

KABA ÇÂRGÂH KABA NİM HİCÂZ KABA HİCÂZ KABA DİK HİCÂZ YEGÂH KABA NİM HİSÂR KABA HİSÂR KABA DİK HİSÂR

HÜSEYNİ AŞİRÂN ACEM AŞİRÂN DİK ACEM AŞİRÂN IRAK GEVEŞT DİK GEVEŞT RAST NİM ZİRGÜLE

ZİRGÜLE DİK ZİRGÜLE DÜĞÂH KÜRDİ DİK KÜRDİ SEGÂH BÜSELİK DİK BÜSELİK

ÇÂRGÂH NİM HİCÂZ HİCÂZ DİK HİCÂZ NEVÂ NİM HİSÂR HİSÂR DİK HİSÂR

HÜSEYNİ ACEM DİK ACEM EVİÇ MÂHÛR DİK MÂHÛR GERDÂNIYE NİM ŞEHNÂZ

ŞEHNÂZ DİK SEHÂZ MUHAYYER SÛNBÛLE DİK SÛNBÛLE TİZ SEGÂH TİZ BÜSELİK TİZ ÇÂRGÂH

(Salgar, 2017, s. 15)

İKİNCİ BÖLÜM

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, evren ve örnekleme, verilerin toplanması ve toplanan verilerin analizi hakkında bilgi verilmektedir.

2.1. ARAŞTIRMA MODELİ

Bu çalışmada düzeylerine göre araştırma türlerinden betimsel araştırma modeli kullanılmış olup bu modelle ilgili olarak Büyüköztürk, betimsel araştırma modelinin kullanıldığı çalışmalarda bir durumun olabildiğince tam ve eksiksiz anlatılması, betimlenmesi gerektiğini belirtmiştir. Betimsel araştırma modelinin içerisinde kullanılan tarama (survey) tekniğinin de çalışmalarda en sık rastlanan teknik olduğunu ifade etmiştir (Büyüköztürk, 2017, s. 24).

Ayrıca çalışma makamsal analiz konusunu da içermesinden ötürü yapılacak analizlerde içerik analizi kullanılacaktır. Cohen, Manion ve Morrison (2007) içerik analizinin; metinlerin düzenlenmesi, sınıflandırılması, karşılaştırılması ve metinlerden teorik sonuçlar çıkarılmasından oluşan bir araştırma tekniği olduğunu vurgulamışlardır.

2.2. EVREN VE ÖRNEKLEM

“Araştırılan konunun elemanlarının tümünü kapsayan yapı evren olarak tanımlanır. Ayrıca; Evreni temsil etmek üzere çeşitli tekniklerle, evren elemanlarından seçilen ve üzerinde inceleme yapılan grubun adına da örneklem denilmektedir” (Arık, 1992, s. 22).

Bu bağlamda, çalışmanın evrenini; Prof. Dr. Selahattin İçli’ ye ait TRT repertuarında yer alan eserler, örneklemini ise; Prof. Dr. Selahattin İçli’ ye ait TRT repertuarında yer alan Kürdîlihiczakâr makamındaki eserler oluşturmaktadır.

2.3. VERİLERİN TOPLANMASI

Verilerin toplanması “tarama” yöntemi kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Tarama yöntemi ile bestekâr Selahattin İçliye ait olan Kürdîlihiczâkâr makamındaki eserlerin TRT arşivinde bulunan notalarından ve GTSM’ deki mevcut ve ulaşılabilen bilgilerden faydalanılmıştır.

2.4. TOPLANAN VERİLERİN ANALİZİ

Bu çalışmada, TRT Repertuarında bestesi Selahattin İÇLİ’ ye ait olan Kürdîlihiczâkâr makamındaki sözlü eserlerin notaları içerik olarak analiz edilmiştir. Yapılan içerik analizlerinde eserler ölçü bazında incelenerek cümle oluşturacak şekilde ele alınmış ardından bu cümleler içerisinde yer alan üçlü, dörtlü, beşli, makam dizisi, çeşni ve çeşnisiz asma kalıplar belirlenmiş olup makamın günümüzde kullanılan Arel-Ezgi-Uzdilek sistemine göre uygunluğu tespit edilmeye çalışılmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR ve YORUM

Bu bölümde Prof. Dr. Selahattin İçli' ye ait olan TRT repertuarında yer alan Kürdîlihiczâr makamında ki 18 eser makamsal olarak incelenmiştir. Eserlerin analizinde Türk müziğinde makamları oluşturan dörtlü ve beşliler, makam dizileri ve çeşniler ele alınmıştır. Dörtlü ve beşlilerin eksik kaldığı yerler üçlü olarak incelenmiştir. Eserlere ölçü bazında bakılmış fakat cümle ve asma kalışlar şeklinde değerlendirilmiştir.

Bu bölümde Kürdîlihiczâr makamına ait eserlerin notaları ve makam analizlerine yer verilmiştir.

3.1. ESERLERİN ANALİZİ

1. Ek "Bitmez tükenmez bu dert" adlı eserin notası

KÜRDİLİHİCAZKAR ŞARKI

BİTMEZ TÜKENMEZ BU DERT

Selahattin İÇLİ

Curcuna

Bit.....mez..... Tü-ken.....mez.. bu dert

tü ken mez..... bu dert..... Ö-mür di yor bu na

---saz--- ---saz--- Bu ge....ce..... meh tap gi bi.....

aş kın da bit se su da..... Bu ge ce.....

Meh tap gi bi aş kın da bit se su da ---saz---

Gön lüm u yu sun se sin.....den.....

u yu sun se sin den Gel do kun ma şu na

3.1.1. “Bitmez Tükenmez Bu Dert” Adlı Eserin Makam Analizi

1. 2. Ölçüler: Birinci ve ikinci ölçüleri birlikte incelediğimizde, ikinci ölçünün sonunda bulunan ve makamımızın birinci derece güçlüsü olan Gerdaniye perdesi üzerinde Kürdi dörtlüsünün ilk üç derecesinin kullandığı görülmüştür.

3. 4. 5. Ölçüler: Üçüncü ve dördüncü ölçüler birlikte incelendiğinde dördüncü ölçüdeki ritmin ilk kalıbında bulunan ve karar ses olan Rast perdesi üzerinde inici bir Kürdi makam dizisi görülmüştür. Dördüncü ölçüde usulün son yarısında ki kalıpta bulunan ve son notası olan Neva perdesinde çeşnisiz kalış tespit edilmiştir. Gerçekten bu perde, karar ses olarak bir sonraki ölçüdeki seslerle birlikte düşünüldüğünde, çıkıcı bir Uşşak dörtlüsünün yapıldığı anlaşılmıştır.

6. Ölçü: Ölçünün sonunda bulunan Acem perdesinde Çargâh dörtlüsünün ilk üç sesinin kullanıldığı görülmüştür.

7. 8. Ölçüler: Yedinci ve sekizinci ölçüleri birlikte ele aldığımızda sekizinci ölçünün sonunda bulunan Gerdaniye perdesi üzerinde Kürdi dörtlüsünün ilk üç sesinin kullanıldığı görülmüştür.

9. Ölçü: Dokuzuncu ölçü incelendiğinde Rast perdesi üzerinde inici bir Kürdi makam dizisi görülmüştür.

10. Ölçü: Onuncu ölçü incelendiğinde çargâh perdesine kadar Buselik beşlisi ile inildiği ve Gerdaniye perdesine Rast beşlisi ile çıkıldığı anlaşılmıştır.

11. Ölçü: Bu Ölçüde Gerdaniye üzerinde Kürdi dörtlüsü yapıldığı belirlenmiştir.

12. 13. 14. 15. Ölçüler: Dört ölçü birlikte incelendiğinde Neva perdesi üzerinde Uşşak (Arazbar) Çeşnisi kullanıldığı, Neva perdesi üzerinde Kürdi beşlisinin ilk üç sesinin kullanıldığı ve Kürdi perdesinde Çargâh beşlisi ile asma karar yapıldığı belirlenmiştir.

16. 17. Ölçüler: İki ölçü birlikte incelendiğinde Rast perdesi üzerinde Kürdi makam dizisi yapıldığı görülmüş ve son ölçüde Nim hisar perdesi üzerinde çeşnisiz asma kalış yapıldığı görülmüştür.

18. 19. Ölçüler: İki ölçüye birlikte bakıldığında Rast perdesi üzerinde Kürdi Beşlisi gösterilmiş olduğu ve Rast perdesi üzerinde karar ettiği belirlenmiştir.

20.21. Ölçüler: On dokuzuncu ölçüde Kürdi perdesi üzerinde inici bir çargâh dörtlüsü kullanılarak Neva perdesine çıkıldığı yirminci ölçüde ise Neva perdesi üzerinde çeşnisiz asma kalış yapıldığı görülmüştür.

22. 23. 24. Ölçüler: Üç ölçü birlikte incelendiğinde Neva perdesi üzerinde Uşşak dörtlüsünün ilk üç sesinin kullanıldığı, Çargâh perdesinden Rast beşlisi ile çıkıcı olarak seyir ederek Muhayyer perdesinde bir çeşnisiz asma kalış kullanıldığı belirlenmiştir.

25. Ölçü: Bu ölçüde Gerdaniye perdesi üzerinde Kürdi dörtlüsünün İlk üç sesinin kullanıldığı görülmüştür.

26. Ölçü: Bu ölçü incelendiğinde Acem perdesi üzerinde Buselik beşlisinin ilk üç sesinin kullanıldığı tespit edilmiştir.

3.1.1.1. “Bitmez Tükenmez Bu Dert” Adlı Eserde Kullanılan Farklı Dörtlü ve Beşliler

10. Ölçü: Onuncu ölçü incelendiğinde çargâh perdesine kadar Buselik beşlisi ile inildiği ve Gerdaniye perdesine Rast beşlisi ile çıkıldığı anlaşılmıştır. Bu eserin Şed Kürdîlihiczakâr makamında bestelendiği görülmüştür.

Tablo 3.1.

“Bitmez Tükenmez bu dert” adlı eserdeki notaların kullanım sıklığı

Tiz Çargâh	2
Sümbüle	13
Nim Şehnaz	32
Gerdaniye	40
Acem	22
Dik Hisar	9
Nim Hisar	6
Neva	23
Çargâh	14
Segah	2
Kürdi	12
Nim Zirgüle	9
Rast	11

4. Ek "Alnına konan buse" adlı eserin notaları (s. 1)

KÜRDİLİHİCAZKAR ŞARKI

ALNINA KONAN BUSE

Selahattin İÇLİ

Sofyan

Al nı na ko nan bu se göz le ri ne o ba kış

el le ri ne u za nış ve da i di ---- saz ----

Ne a cı söz ne si tem aş kı mız de ğil di bi ten

Bi zi hu zu ra gö tü ren Ve da i di ----saz-----

Ne a cı söz ne si tem aş kı mız de ğil di bi ten

Bi zi hu zu ra gö tü ren Ve da i di ----saz-----

5. Ek "Alnına konan buse" adlı eserin notaları (s. 2)

2

KÜRDİLİHİCAZKAR ŞARKI

So nu yok aş kı mı zın Ka vuş mak ha yal bi ze

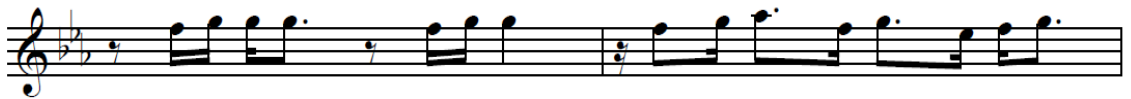
Son ça re i ki mi ze Ve da i di ----- saz-----

Sa na has ret le koş mam Bir gü lüp bir ağ la mam

Ha ni o son sa rıl mam ve da i di ----- saz -----

Ne a cı söz ne si tem aş kı mız de ğil di bi ten

Bi zi hu zu ra gö tü ren Ve da i di -----saz-----

3.1.1.2. “Alına Konan Buse” Adlı Eserin Makam Analizi

1. 2. 3. 4. Ölçüler: İlk dört ölçü birlikte incelendiğinde birinci ölçüde Gerdaniye perdesinde bir çeşnisiz asma kalış olduğu, ikinci ölçüde Tiz Neva perdesinde bir çeşnisiz asma kalış olduğu görülmüştür. Üçüncü ölçünün sonunda bulunan Çargâh perdesi üzerinde, Buselik beşlisi ve Gerdaniye perdesinde Kürdi dörtlüsünden oluşan inici bir Buselik makam dizisi, dördüncü ölçüde ise Rast perdesi üzerinde inici bir Kürdi dizisi meydana geldiği görülmüştür.

5. 6. 7. 8. Ölçüler: Beş ve altıncı ölçüler birlikte ele alındığında altıncı ölçünün son notası olan Nim şehnaz perdesinde bir çeşnisiz asma kalış olduğu, yedinci ve sekizinci ölçülere birlikte bakıldığında ise sekizinci ölçünün son notası olan Gerdaniye perdesinde Kürdi dörtlüsü ile asma kalış yapıldığı görülmektedir.

9. 10. 11. 12. 13. 14. Ölçüler: Dokuzuncu ölçüde Tiz Çargâh, onuncu ölçüde Tiz Neva, on birinci ölçüde Nim Şehnaz, on iki, on üç, on dördüncü ölçülerde Gerdaniye perdesinde çeşnisiz asma kalışlar olduğu görülmüştür.

15. 16. Ölçüler: On beşinci ölçüde Dügâh perdesinde bir çeşnisiz asma kalış, on altıncı ölçüde Rast perdesinde Kürdi dörtlüsünün ilk üç sesinin kullanıldığı belirlenmiştir.

17. 18. 19. 20. Ölçüler: Bu ölçüler birlikte incelendiğinde on yedinci ölçüde Gerdaniye perdesinde bir çeşnisiz asma kalış olduğu, On sekizinci ölçüde Tiz Neva perdesinde bir çeşnisiz asma kalış kullanılmıştır. On dokuzuncu ölçünün sonunda bulunan Çargâh perdesi üzerinde, Buselik beşlisi ve Kürdi dörtlüsünden oluşan inici bir Buselik makam dizisi, Yirminci ölçüde ise Rast perdesi üzerinde inici bir Kürdi dizisi meydana geldiği görülmüştür.

21. 22. Ölçüler: Yirmi birinci ölçüde Neva perdesi üzerinde Kürdi dörtlüsünün ilk üç sesi, Yirmi ikinci ölçüde Gerdaniye ve Nim Şehnaz perdelerinde bir çeşnisiz asma kalış olduğu belirlenmiştir.

23. 24. Ölçüler: Yirmi üçüncü ölçüde Tiz Çargâh ve Sümbüle perdelerinde bir çeşnisiz asma kalış olduğu, yirmi dördüncü ölçüde ise Gerdaniye perdesi üzerinde Kürdi dörtlüsünün ilk üç sesi kullanıldığı tespit edilmiştir.

25. 26. Ölçüler: Yirmi beşinci ölçüde Tiz Çargâh perdesinde bir çeşnisiz asma kalış olduğu, Yirmi altıncı ölçüde ise Neva perdesinde bir çeşnisiz asma kalış olduğu görülmüştür.

27. 28. Ölçüler: Yirmi yedinci ölçüde Nim Şehnaz perdesinde bir çeşnisiz asma kalış olduğu, Yirmi sekizinci ölçüde ise Gerdaniye perdesi üzerinde Kürdi dörtlüsünün ilk üç sesi kullanıldığı tespit edilmiştir.

29. 30. Ölçüler: Bu iki ölçüyü ele aldığımızda Gerdaniye perdesinde çeşnisiz bir asma kalış yapıldığı belirlenmiştir.

31. 32. Ölçüler: Otuz birinci ölçüde Nim Şehnaz perdesinde bir çeşnisiz asma kalış yapıldığı, otuz ikinci ölçüde Rast perdesin üzerinde Kürdi dörtlüsünün ilk üç sesinin kullanıldığı belirlenmiştir.

3.1.1.3. “Alnına Konan Buse” Adlı Eserde Kullanılan Farklı Dörtlü ve Beşliler

Eserin tamamını ele aldığımızda Kürdîlihiczâkâr makamının dizilerinin dışına çıkılmadığını ve eserin birçok bölümünde belli bir dizi oluşturmadan çeşnisiz asma kalışların çok kullandığı görülmüştür. Bu eserin Şed Kürdîlihiczâkâr makamında bestelendiği görülmüştür.

Tablo 3.2.

“Alnına konan Buse” adlı eserdeki notaların kullanım sıklığı

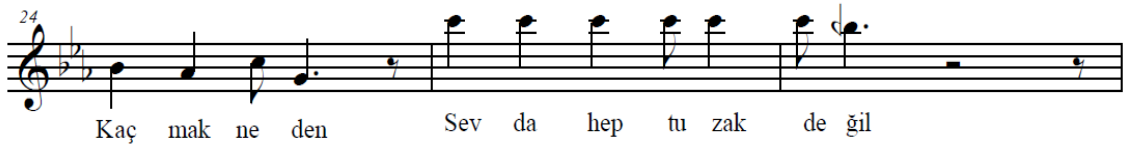
Tiz Nim Hisar	2
Tiz Neva	23
Tiz Çargâh	26
Sümbüle	30
Nim Şehnaz	38
Gerdaniye	56
Acem	20
Nim Hisar	11
Neva	9
Çargâh	7
Kürdi	9
Nim Zirgüle	4
Rast	12

6. Ek "Aştan kaç deme gönül" adlı eserin notaları (s.1)

KÜRDİLİHİCAZKÂR ŞARKI
AŞKTAN KAÇ DEME GÖNÜL

Selahattin İÇLİ

Çifte Sofyan - Sofyan

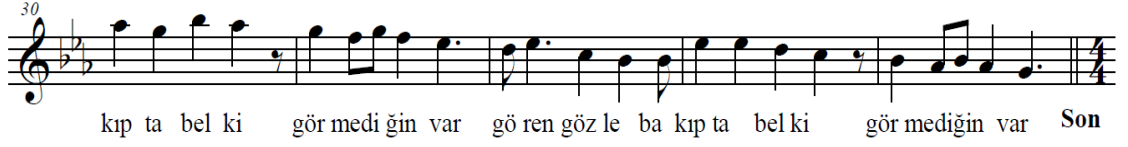

7. Ek "Aştan kaç deme gönül" adlı eserin notaları (s. 2)

2

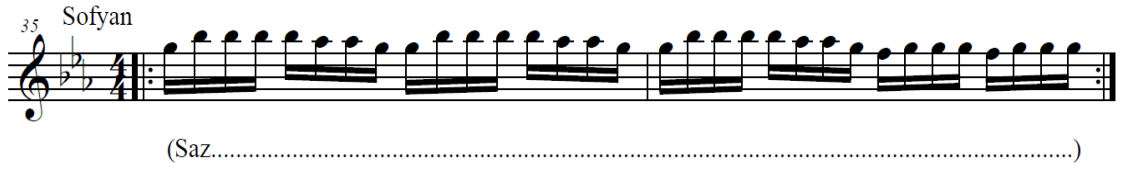
KÜRDİLİHİCAZKÂR ŞARKI
AŞKTAN KAÇ DEME GÖNÜL

30

kıp ta bel ki gör medi ğin var gö ren göz le ba kıp ta bel ki gör medi ğin var Son

35 Sofyan

(Saz.....)

37

El bet bi-te-cek yo kuş Bu nun bir de dü-zü var (Saz)

39

Hep kış de ğil mev sim ler ilk ba ha rı ya zı var (Saz)

41

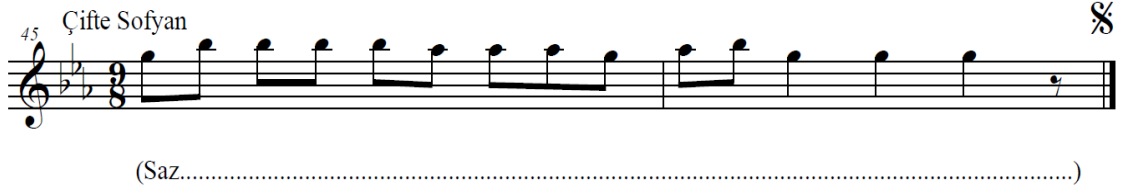
Yıl la ra bul ma su çu..... hü zün do luy sa gön lün.....

43

Ka der de nen za li min bil me di ğin yü zü var

45 Çifte Sofyan

(Saz.....)

3.1.2. “Aştan Kaç Deme Gönül” Adlı Eserin Makam Analizi

1. 2. 3. 4. Ölçüler: Birinci ve ikinci ölçüleri birlikte incelediğimizde Gerdaniye perdesi üzerinde Kürdi dörtlüsü kullanıldığı, üç ve dördüncü ölçülerde ise Gerdaniye perdesi üzerinde Kürdi dörtlüsünün ilk üç sesinin kullanıldığını tespit edilmiştir.

5. 6. 7. 8. Ölçüler: Dört ölçüleri birlikte incelediğimizde Gerdaniye perdesi üzerinde Kürdi dörtlüsünün ilk üç sesinin kullanıldığı tespit edilmiştir.

9. 10. Ölçüler: Dokuzuncu ölçü incelendiğinde Acem perdesinde Buselik beşlisi kullanıldığı, fakat bu perde üzerinde asma kalış oluşturmada onuncu ölçüye devam edip Nim Şehnaz perdesi üzerinde çeşnisiz asma kalış kullanıldığı görülmüştür.

11. 12. Ölçüler: İki ölçü birlikte incelendiğinde on ikinci ölçünün son notası olan Gerdaniye perdesinde Kürdi dörtlüsü kullanıldığı belirlenmiştir.

13. 14. Ölçüler: Bu iki ölçü birlikte incelendiğinde on dördüncü ölçü üzerinde Nim Şehnaz perdesi ile çeşnisiz asma kalış yapıldığı tespit edilmiştir.

15. 16. Ölçüler: On beşinci ölçüde Nim Hisar perdesinde Çargâh beşlisinin ilk üç sesi ile asma kalış yapıldığı, on altıncı ölçüde ise Kürdi perdesinde Çargâh dörtlüsünün ilk üç sesinin kullanıldığı tespit edilmiştir.

17. 18. Ölçüler: İki ölçü birlikte incelendiğinde, Rast perdesi üzerinde Kürdi dörtlüsü kullanıldığı görülmüştür.

19. 20. Ölçüler: İki ölçü birlikte incelendiğinde, Tiz Çargâh perdesi üzerinde çeşnisiz asma kalış yapıldığı görülmüştür.

21. 22. Ölçüler: Yirmi birinci ölçüyü incelediğimizde Tiz Çargâh, yirmi ikinci ölçüde ise Gerdaniye perdesi üzerinde çeşnisiz asma kalış yapıldığı tespit edilmiştir.

23. 24. Ölçüler: İki ölçü birlikte incelendiğinde, Rast perdesinde Kürdi makam dizisi yapıldığı tespit edilmiştir.

25. 26. 27. 28. Ölçüler: Dört ölçüyü birlikte incelediğimizde Gerdaniye perdesi üzerinde yarım yedenli bir Hicaz dörtlüsü kullanıldığı tespit edilmiştir.

29. 30. 31. 32. Ölçüler: Dört ölçü birlikte incelendiğinde Kürdi perdesi üzerinde Çargâh beşlisi kullanıldığı geldiği görülmüştür.

33. 34. Ölçüler: İki ölçü birlikte incelendiğinde, Rast perdesi üzerinde Kürdi dörtlüsü ve çargâh perdesi üzerinde Buselik beşlisinin ilk üç sesinden oluşan bir Kürdi makam dizisi belirlenmiştir.

35. 36. 37. 38. Ölçüler: Dört ölçüye birlikte bakıldığında, Gerdaniye perdesi üzerinde Kürdi dörtlüsünün ilk üç sesinin kullanıldığı tespit edilmiştir.

39. 40. Ölçüler: İki ölçü birlikte incelendiğinde, Nim Şehnaz ve Tiz Çargâh perdelerinde çeşnisiz bir asma kalış olduğu görülmüştür.

41. 42. Ölçüler: İlk ölçüde Gerdaniye perdesi üzerinde bir Hicaz dörtlüsü ile asma kalış, diğer ölçüde ise Nim Şehnaz perdesi üzerinde çeşnisiz bir asma kalış yapıldığı görülmüştür.

43. 44. Ölçüler: İki ölçü birlikte incelendiğinde Gerdaniye perdesi üzerinde Kürdi dörtlüsünün ilk üç sesinin kullanıldığı tespit edilmiştir.

45. 46. Ölçüler: Son iki ölçü birlikte incelendiğinde Gerdaniye perdesi üzerinde Kürdi dörtlüsünün ilk üç sesinin kullanıldığı tespit edilmiştir.

3.1.2.1. “Aşktan Kaç Deme Gönül” Adlı Eserde Kullanılan diziler

15. 16. Ölçüler: On beşinci ölçüde Nim Hisar perdesinde Çargâh beşlisinin ilk üç sesi ile asma kalış yapıldığı, on altıncı ölçüde ise Kürdi perdesinde Çargâh dörtlüsünün ilk üç sesinin kullanıldığı tespit edilmiştir.

25. 26. 27. 28. Ölçüler: Dört ölçüyü birlikte incelediğimizde Gerdaniye perdesi üzerinde yarım yedenli bir Hicaz dörtlüsü kullanıldığı tespit edilmiştir.

41. Ölçüler: İlk ölçüde Gerdaniye perdesi üzerinde bir Hicaz dörtlüsü ile asma kalış yapıldığı görülmüştür.

Bu eserin Bileşik Kürdîlihiczâkâr makamında bestelendiği tespit edilmiştir.

Tablo 3.3.

Aşktan kaç deme gönül” adlı eserdeki notaların kullanım sıklığı

Tiz Çargâh	27
Tiz Segâh	2
Sümbüle	39
Nim Şehnaz	43
Gerdaniye	84
Eviç	2
Acem	20
Nim Hisar	11
Neva	7
Çargâh	6
Kürdi	8
Rast	3

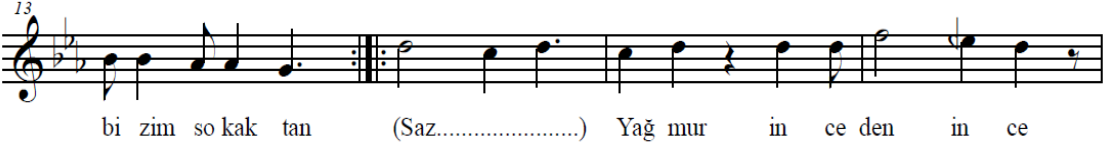
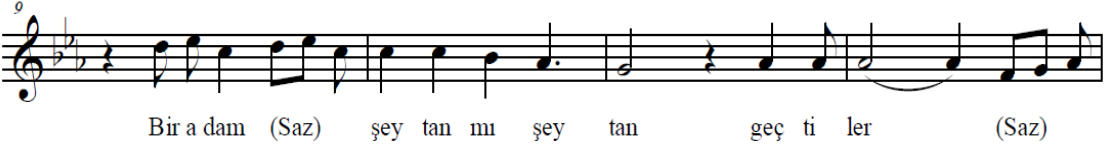
8. Ek "Bir kız" adlı eserin notaları (s. 1)

KÜRDİLİHİCAZKÂR ŞARKI

BİR KIZ SARI SAÇLI ERİK GÖZLÜ

Selahattin İÇLİ

Aksak

9. Ek "Bir kız" adlı eserin notaları (s. 2)

2

KÜRDİLİHİCAZKÂR ŞARKI

33
 son ra sı biz den gö rün mez Bir kız (Saz) sa rı saç lı

37
 e rik göz lü fi dan (Saz) Bir a dam (Saz)

40
 şey tan mı şey tan geç ti ler (Saz) bi zim so kak tan

3.1.3. “Bir Kız” Adlı Eserin Makam Analizi

1. 2. 3. Ölçüler: İlk üç ölçü birlikte incelendiğinde Rast perdesinde Kürdi makam dizisi yapıldığı görülmüştür.

4. Ölçü: Dördüncü ölçü incelendiğinde, Gerdaniye perdesinde çeşnisiz asma kalış yapıldığı tespit edilmiştir.

5. 6. 7. 8. Ölçüler: Dört ölçü birlikte ele alındığında altıncı ölçüde Dik Hisar perdesinde çeşnisiz asma kalış, yedinci ölçüde Nim Hisar perdesinde çeşnisiz asma kalış, sekizinci ise ölçüde Gerdaniye perdesi üzerinde çeşnisiz asma kalış yaptığı görülmüştür.

9. 10. 11. 12. Ölçüler: Bu dört ölçüyü birlikte incelediğimizde, on birinci ölçüde ki Rast perdesi üzerinde Kürdi dörtlüsü, on ikinci ölçüde ise Nim Şehnaz perdesi üzerinde çeşnisiz bir asma kalış olduğu saptanmıştır.

13. Ölçü: Bu ölçüde Rast perdesi üzerinde Kürdi dörtlüsünün ilk üç sesinin kullanıldığı tespit edilmiştir.

14. Ölçü: Bu ölçüde Neva perdesi üzerinde çeşnisiz asma kalış yapıldığı saptanmıştır.

15. 16. Ölçüler: İki ölçü birlikte incelendiğinde Neva perdesi üzerinde Uşşak dörtlüsünün ilk üç sesinin kullanıldığı görülmüştür.

17. 18. Ölçüler: İki ölçü birlikte incelendiğinde Neva perdesi üzerinde Kürdi beşlisi kullanıldığı tespit edilmiştir.

19. 20. 21. 22. Ölçüler: Dört ölçüyü birlikte ele aldığımızda Rast perdesi üzerinde Kürdi makam dizisi kullanıldığı görülmüştür.

23. 24. Ölçüler: Yirmi üç ve yirmi dördüncü ölçüler de Sümbüle perdesinde çeşnisiz asma kalış yapıldığı tespit edilmiştir.

25. 26. Ölçüler: İki ölçüyü incelediğimizde, Tiz Çargâh perdesinde çeşnisiz asma kalış yaptığı görülmüştür.

27. Ölçü: Bu ölçüde Neva perdesinde Uşşak dörtlüsünün ilk üç sesinin kullanıldığı tespit edilmiştir.

28. 29. Ölçüler: İki ölçü birlikte incelendiğinde Neva perdesi üzerinde Uşşak dörtlüsünün ilk üç sesinin kullanıldığı tespit edilmiştir.

30. 31. 32. Ölçüler: Üç ölçüyü birlikte incelediğimizde otuzuncu ölçünün başından otuz ikinci ölçünün başında bulunan Çargâh perdesine kadar bir Buselik

Beşlisi, ölçünün devamında ise Acem perdesinde çeşnisiz asma kalış olduğu belirlenmiştir.

33. 34. Ölçüler: Otuz ikinci ölçüde Rast perdesi üzerinde Kürdi Dörtlüsünün ilk üç sesi, otuz dördüncü ölçüde ise Rast perdesi üzerinde Kürdi dörtlüsü yapıldığı görülmüştür.

35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. Ölçüler: Bu ölçülerde bulunan ezgiler eserin 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. ölçülerinde ki motif ve melodilerle aynı olduğu görülmüştür.

3.1.3.1. “Bir kız” Adlı Eserde Kullanılan Farklı Dörtlü ve Beşliler

Eserin tamamını ele aldığımızda Kürdîlihiczâkâr makamının dizilerinin dışına çıkılmadığı görülmüştür. Bu eserin Şed Kürdîlihiczâkâr makamında bestelendiği görülmüştür.

Tablo 3.4.

“Bir kız” adlı eserdeki notaların kullanım sıklığı

Tiz Çargâh	3
Sümbüle	10
Nim Şehnaz	4
Muhayyer	4
Gerdaniye	27
Acem	27
Dik Hisar	6
Nim Hisar	16
Neva	24
Çargâh	19
Kürdi	15
Nim Zirgüle	26
Rast	9

10. Ek "Cimri mi cimri bu gönül eğer severse" adlı eserin notaları (s. 1)

KÜRDİLİHİCAZKÂR ŞARKI
CİMRİ Mİ CİMRİ BU GÖNÜL

Selahattin İÇLİ

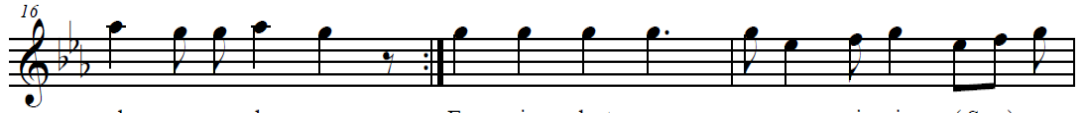
Aksak

Cim ri mi cim ri bu gö nül e ğer se ver se se ver se

Bir se ni pay la şa maz bil mem ne

den se ne den se Ev siz dost suz sev gi siz (Saz)

Ya pa yal nız 1 ça re siz (Saz) Bir de ka lır 2 sam sen siz

Söy le na sıl ya şa rım Söy le na sıl ya şa rım

11. Ek "Cimri mi cimri bu gönül eğer severse" adlı eserin notaları (s. 2)

2

KÜRDİLİHİCAZKÂR ŞARKI
CİMRİ Mİ CİMRİ BU GÖNÜL

Sev gi de ve fa da zen gin (Saz) İs ter dün ya

la rı ver sin Yok sa ne den e sir ge sin Gön lü cim ri

e den sen sin Ev siz dost suz sev gi siz (Saz) ya pa yal mız

ça re siz (Saz) Bir de ka lır sam sen siz Söy le na sıl

ya şa rım Cim ri mi cim ri bu gö nül e ğer se ver se se

ver se Bir se ni pay la şa maz bil mem ne den se ne den se

3.1.4. “Cimri Mi Cimri Bu Gönül Eğer Severse” Adlı Eserin Makam Analizi

1. 2. 3. 4. Ölçüler: İlk iki ölçüyü birlikte değerlendirdiğimizde Gerdaniye perdesi üzerinde çeşnisiz bir asma kalış yapıldığı, üçüncü ve dördüncü ölçülerde ise Acem perdesi üzerinde çeşnisiz bir asma kalış yapıldığı tespit edilmiştir.

5. 6. Ölçüler: İki ölçüyü birlikte değerlendirdiğimizde Kürdi perdesi üzerinde Çargâh beşlisi yapıldığı görülmüştür.

7. 8. Ölçüler: Bu ölçülerde ise Rast perdesinde Kürdi dörtlüsü yapıldığı görülmüştür.

9. 10. Ölçüler: İki ölçüyü birlikte değerlendirdiğimizde Gerdaniye perdesi üzerinde çeşnisiz bir asma kalış yapıldığı belirlenmiştir.

11. 12. Ölçüler: On bir ve on ikinci ölçüler beraber incelendiğinde Gerdaniye perdesi üzerinde Kürdi dörtlüsü yapıldığı görülmüştür.

13. 14. 15. 16. Ölçüler: Dört ölçüyü birlikte incelediğimizde Gerdaniye perdesi üzerinde Kürdi dörtlüsü yapıldığı belirlenmiştir.

17. 18. Ölçüler: Bu iki ölçüde Gerdaniye perdesinde çeşnisiz asma kalış yapıldığı görülmüştür.

19. 20. Ölçüler: Bu iki ölçüde Acem perdesinde çeşnisiz asma kalış yapıldığı görülmüştür.

21. 22. Ölçüler: İki ölçü birlikte incelendiğinde Kürdi perdesi üzerinde Çargâh Dörtlüsü kullanıldığı tespit edilmiştir.

23.24. 25. 26. Ölçüler: Dört ölçü birlikte incelendiğinde sırasıyla Tiz Çargâh, Gerdaniye, Çargâh, Rast perdelerinde çeşnisiz asma kalışlar yapıldığı görülmüştür.

27. 28. Ölçüler: Bu iki ölçü incelemeye alındığında Tiz Çargâh perdesinde çeşnisiz asma kalış yapıldığı ve yirmi sekizinci ölçüde Dik Şehnaz perdesinden Tiz Çargâh perdesine Segâh beşlisinin ilk üç sesi ile çıkıldığı görülmüştür

29. 30. Ölçüler: Bu iki ölçü incelemeye alındığında Sümbüle perdesinde çeşnisiz bir asma kalış yapıldığı ve Otuzuncu ölçü de Sümbüle perdesine bir uşşak üçlüsü ile çıkıldığı görülmüştür.

31. 32. Ölçüler: İki ölçü beraber incelendiğinde Nim Şehnaz perdesinde çeşnisiz asma kalış yapıldığı görülmüştür.

33. Ölçü: Bu ölçüde Tiz Çargâh perdesi üzerinde çeşnisiz asma kalış yapıldığı belirlenmiştir.

34. Ölçü: Bu ölçüde Gerdaniye ve Tiz Çargâh perdelerinde çeşnisiz asma kalışlar yapıldığı görülmüştür.

35. 36. Ölçüler: İki ölçü birlikte incelendiğinde Sümbüle ve Tiz Çargâh sesleri kullanılarak çeşnisiz asma kalışlar yapıldığı görülmüştür.

37.38. Ölçüler: İki ölçüyü birlikte incelediğimizde Gerdaniye perdesi üzerinde Kürdi beşlisi yapıldığı belirlenmiştir.

39. 40. Ölçüler: Otuz dokuzuncu ölçüde Gerdaniye perdesi üzerinde çeşnisiz bir asma kalış yapıldığı, kırkıncı ölçüde ise Gerdaniye perdesi üzerinde inici Hüseyini beşlisi yapıldığı tespit edilmiştir.

41. 42. Ölçüler: Kırkıncı ölçüde Nim Şehnaz perdesi üzerinde çeşnisiz bir asma kalış yapıldığı, kırk birinci ölçüde ise Gerdaniye perdesi üzerinde inici Kürdi dörtlüsü yapıldığı tespit edilmiştir.

43. 44. Ölçüler: İki ölçüyü birlikte değerlendirdiğimizde Gerdaniye perdesi üzerinde çeşnisiz bir asma kalış yapıldığı belirlenmiştir.

45. 46. Ölçüler: Bu ölçüleri birlikte incelediğimizde Acem perdesi üzerinde çeşnisiz bir asma kalış yapıldığı tespit edilmiştir.

47. 48. Ölçüler: İki ölçü birlikte incelendiğinde Kürdi perdesi üzerinde Çargâh Dörtlüsü kullanıldığı tespit edilmiştir.

49. 50. 51.52. Ölçüler: Dört ölçü birlikte incelendiğinde Tiz Çargâh ve Gerdaniye perdelerinde çeşnisiz bir asma kalış yapıldığı tespit edilmiştir.

53. 54. Ölçüler: İki ölçü beraber incelendiğinde Gerdaniye perdesi üzerinde Kürdi dörtlüsü yapıldığı görülmüştür.

55. Ölçü: Bu ölçüde Nim Şehnaz perdesi üzerinde çeşnisiz asma kalış yapıldığı görülmüştür.

56. Ölçü: Bu ölçü incelendiğinde Çargâh perdesi üzerinde Buselik beşlisi tespit edilmiştir.

57. 58. Ölçüler: Elli yedinci ölçüde Neva perdesi, Elli sekizinci ölçüde ise Rast perdesinde çeşnisiz asma kalış kullanılmıştır.

3.1.4.1. “Cimri Mi Cimri Bu Gönül Eğer Severse” Adlı Eserde Kullanılan Farklı Dörtlü ve Beşliler

40. Ölçüler: Kırkınıcılı ölçüde Gerdaniye perdesi üzerinde inici Hüseyini beşlisi yapıldığı tespit edilmiştir.

Bu eserin Şed Kürdilihicazkâr makamında bestelendiği görülmüştür.

Tablo 3. 5.

“Cimri mi cimri bu gönül severse” adlı eserdeki notaların kullanım sıklığı

Tiz Nim Hisar	1
Tiz Neva	6
Tiz Çargâh	48
Sümbüle	26
Dik Şehnaz	5
Nim Şehnaz	22
Gerdaniye	79
Acem	38
Dik Hisar	7
Nim Hisar	18
Neva	12
Çargâh	11
Kürdi	7
Nim Zirgüle	6
Rast	16

12. Ek "Biraz acele et" adlı eserin notaları (s. 1)

KÜRDİLİHİCAZKÂR FANTEZİ

BİRAZ ACELE ET

Selahattin İÇLİ

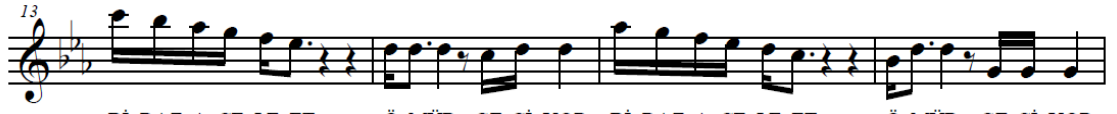
Sofyan

GÜ NEŞ UF KA İN Dİ Yİ NE BU AK ŞAM

HAS RET A NI LAR DAN SE Nİ İ Çİ YOR GE LE CE ĞİM Dİ YE SÖZ VER MİŞ TİN YA

Bİ RAZ A CE LE ET Ö MÜR GE Çİ YOR Bİ RAZ A CE LE ET Ö MÜR GE Çİ YOR

A CE LE ET

SUS MA DI ÖZ LE MİM

Bİ RİK Tİ YIL LAR SE NİN LE TER KET Tİ BE Nİ UY KU LAR İ ÇİM DE YA ŞA YAN

BÜ TÜN U MUT LAR Bİ RAZ A CE LE ET KA ÇIP Ğİ Dİ YOR Bİ RAZ A CE LE ET

KA ÇIP Ğİ Dİ YOR A CE LE ET

13. 14. Ölçü: On üçüncü ölçü incelendiğinde Nim Hisar perdesi üzerinde Çargâh beşlisi yapıldığı sonrasındaki ölçüde ise Neva perdesinde Çeşnisiz asma kalış yapıldığı tespit edilmiştir.

15. 16. 17. Ölçüler: On beşinci ölçü incelendiğinde Çargâh perdesi üzerinde Buselik beşlisi yapıldığı, sonrasındaki ölçülerde ise sırasıyla Neva, Rast ve Gerdaniye perdelerinde çeşnisiz asma kalışlar yapıldığı tespit edilmiştir.

18. Ölçü: Bu ölçü incelendiğinde Rast perdesi üzerinde Kürdi dörtlüsü yapıldığı tespit edilmiştir.

19. 20. 21. Ölçüler: Üç ölçüyü birlikte değerlendirdiğimizde Neva perdesi üzerinde çeşnisiz asma kalış yapıldığı görülmüştür.

22. 23. Ölçüler: İki ölçüyü birlikte değerlendirdiğimizde sırasıyla Nim Hisar ve Çargâh perdelerinde çeşnisiz asma kalış yapıldığı görülmüştür.

24. 25. Ölçüler: İki ölçüyü birlikte incelediğimizde Nim Şehnaz perdesi üzerinde çeşnisiz asma kalış yapıldığı belirlenmiştir.

26. 27. Ölçüler: Yirmi altıncı ölçü incelendiğinde Nim Hisar perdesi üzerinde Çargâh beşlisi yapıldığı sonrasındaki ölçüde ise Neva perdesinde Çeşnisiz asma kalış yapıldığı tespit edilmiştir.

28. 29. 30. Ölçüler: Yirmi sekizinci ölçü incelendiğinde Çargâh perdesi üzerinde Buselik beşlisi yapıldığı, sonrasındaki ölçülerde ise sırasıyla Neva, Rast ve Gerdaniye perdelerinde çeşnisiz asma kalışlar yapıldığı tespit edilmiştir.

31. Ölçü: Bu ölçü incelendiğinde Gerdaniye perdesi üzerinde Kürdi dörtlüsü kullanıldığını görmekteyiz.

32. Ölçü: Bu ölçüde ise Rast perdesi üzerinde çıkıcı bir Kürdi makam dizisi yapıldığını görmekteyiz.

33. 34. 35. 36. 37. 38. Ölçüler: Altı ölçüyü birlikte incelediğimizde sırasıyla Tiz Çargâh, Sümbüle, Nim Şehnaz perdeleri üzerinde çeşnisiz asma kalışlar yapıldığı tespit edilmiştir.

39. 40. Ölçüler: Otuz dokuzuncu ölçü incelendiğinde Nim Hisar perdesi üzerinde Çargâh beşlisi yapıldığı sonrasındaki ölçüde ise Neva perdesinde Çeşnisiz asma kalış yapıldığı tespit edilmiştir.

41. 42. Ölçüler: Kırk birinci ölçü incelendiğinde Çargâh perdesi üzerinde Buselik beşlisi yapıldığı, sonrasındaki ölçülerde ise sırasıyla Neva, Rast ve Gerdaniye perdelerinde çeşnisiz asma kalışlar yapıldığı tespit edilmiştir.

43. Ölçü: Bu ölçüyü incelediğimizde Gerdaniye perdesi üzerinde Kürdi dörtlüsü kullanıldığı tespit edilmiştir.

3.1.5.1. “Biraz Acele Et” Adlı Eserde Kullanılan Farklı Dörtlü ve Beşliler

2. Ölçü: İkinci ölçü incelendiğinde Nim Hisar perdesi üzerinde Çargâh beşlisi yapıldığı tespit edilmiştir.

13. Ölçü: On üçüncü ölçü incelendiğinde Nim Hisar perdesi üzerinde Çargâh beşlisi yapıldığı

26. Ölçüler: Yirmi altıncı ölçü incelendiğinde Nim Hisar perdesi üzerinde Çargâh beşlisi yapıldığı belirlenmiştir.

39. Ölçüler: Otuz dokuzuncu ölçü incelendiğinde Nim Hisar perdesi üzerinde Çargâh beşlisi yapıldığı tespit edilmiştir.

Bu eserin Şed Kürdîlihiczâkâr makamında bestelenmiş olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 3.6.

“Biraz acele et” adlı eserdeki notaların kullanım sıklığı

Tiz Çargâh	20
Sümbüle	24
Muhayyer	1
Nim Şehnaz	37
Gerdaniye	54
Acem	15
Nim Hisar	15
Neva	44
Çargâh	24
Kürdi	8
Nim Zirgüle	2
Rast	20

14. Ek “Güneşin battığı yerde bir dönülmez ufka gittin” adlı eserin notaları (s. 1)

KÜRDİLİHİCAZKÂR ŞARKI
GÜNEŞİN BATTIĞI YERDE

Selahattin İÇLİ

Düyek

4

7

GÜ NE ŞİN BAT TI ĞI YER DE

11

BİR DÖ NÜL MEZ UF KA GİT TİN BE Nİ BÖY LE DERT Lİ GA RİP

15

BİT KİN BI RAK TIN GİT Tİ ĞİN GÜN Gİ Bİ SES SİZ

19

SE NİN LE DO LU YUM SEN SİZ YAL NIZ BI RAK TIN

23

1

SAZ

27

2

SAZ

15. Ek “Güneşin battığı yerde bir dönülmez ufka gittin” adlı eserin notaları (s. 2)

2

KÜRDİLİHİCAZKÂR ŞARKI

31

ZA MAN HİÇ GEÇ ME MİŞ Gİ Bİ SEN SİZ YA ŞAN MA MIŞ Gİ Bİ SAZ—

35

MİŞ Gİ Bİ SA NA— GE LE CE ĞİM DU DA ĞIN DA YA RIM KA LAN—

40

HA ZİN— HÜ—ZAM ŞAR KIL LAR DAN YAN MIŞ GE LE CE ĞİM

44

SAZ—

48

YA ŞA MAK TAN BAŞ KA SÖY LE A RA MIZ DA FARK MI KAL DI

52

CAN SIN DER DİN CAN MI KAL DI DU MAN O LUP GE LE CE ĞİM SAZ

56

SU MAN O LUP GE LE CE ĞİM

3.1.6. “Güneşin Battığı Yerde Bir Dönülmez Ufka Gittin” Adlı Eserin Makam Analizi

1. 2. Ölçüler: İlk iki ölçüyü incelediğimizde Gerdaniye perdesinde çeşnisiz asma kalış yapıldığı görülmüştür.

3. 4. 5. 6. Ölçüler: Bu ölçüleri incelediğimizde beşinci ölçünün ilk sesi olan nim Hisar perdesine kadar Nim Hisar’ da Çargâh dörtlüsü yapıldığı, beşinci ölçüden altıncı ölçünün ilk sesi olan Gerdaniye perdesinde Kürdi dörtlüsü yapıldığı ve altıncı ölçüde Rast üzerinde bir Kürdi makam dizisi yapıldığı belirlenmiştir.

7. 8. Ölçüler: Bu ölçülere baktığımızda Rast perdesi üzerinde çeşnisiz asma kalış yapıldığı tespit edilmiştir.

9. 10. Ölçüler: Bu ölçüleri beraber incelediğimizde Nim Hisar perdesi üzerinde Çargâh dörtlüsünün ilk üç sesinin kullanıldığı ve Gerdaniye perdesinde Çeşnisiz asma kalış yapıldığı belirlenmiştir.

11. 12. 13. Ölçüler: Üç ölçüyü birlikte incelediğimizde Gerdaniye perdesi üzerinde Kürdi dörtlüsünün ilk üç sesinin kullanıldığı ve Çargâh perdesinde Buselik beşlisi ile yarım kalış yapıldığı belirlenmiştir.

14. 15. 16. Ölçüler: Üç ölçüyü birlikte incelediğimizde Gerdaniye perdesi üzerinde Kürdi dörtlüsü yapıldığını görmekteyiz.

17. 18. 19. 20. 21. 22. Ölçüler: Altı Ölçüyü birlikte değerlendirdiğimizde Rast perdesi üzerinde Kürdi makam dizisi kullanıldığı belirlenmiştir.

23. 24. 25. 26. Ölçüler: Bu ölçüleri birlikte incelediğimizde yirmi beşinci ölçünün ilk sesi olan nim Hisar perdesine kadar Nim Hisar’ da Çargâh dörtlüsü yapıldığı tespit edilmiştir. Yirmi beşinci ölçüden yirmi altıncı ölçünün ilk sesi olan Gerdaniye perdesinde Kürdi dörtlüsü yapıldığı ve yirmi altıncı ölçüde Rast üzerinde bir Kürdi makam dizisi yapıldığı belirlenmiştir.

27. 28. 29. 30. Ölçüler: Bu ölçüleri birlikte incelediğimizde yirmi yedinci ölçüden yirmi dokuzuncu ölçünün ilk sesi olan Kürdi perdesinde Çargâh dörtlüsü, son iki ölçüde ise Neva perdesi üzerinde Kürdi dörtlüsünün ilk üç sesinin kullanıldığı görülmüştür.

31. 32. Ölçüler: İki ölçüyü birlikte incelediğimizde Neva perdesi üzerinde çeşnisiz asma kalış yapıldığı belirlenmiştir.

33. 34. 35. Ölçüler: Bu ölçüleri birlikte incelediğimizde, Nim Hisar perdesi üzerinde Çargâh dörtlüsü kullanıldığını görmekteyiz.

36. Ölçü: Otuz altıncı ölçüyü incelediğimizde Nim şehnaz perdesinde çeşnisiz asma kalış kullanıldığı görülmüştür.

37. 38. Ölçüler: İki ölçüyü incelediğimizde Neva perdesinde çeşnisiz asma kalış kullanıldığı görülmüştür.

39. 40. 41. Ölçüler: Otuz dokuzuncu ölçüden kırkinci ölçüdeki Gerdaniye perdesi üzerinde Hicaz beşlisi kullanıldığı belirlenmiştir. Üç ölçü beraber ele alındığında ise bestekârın Dik Hisar perdesi üzerinde Hüzzam beşlisi kullanarak Hüzzam makamının duyumunu oluşturduğu görülmüştür.

42. 43. Ölçüler: İki ölçüyü birlikte incelediğimizde Gerdaniye perdesi üzerinde Hicaz Dörtlüsünün ilk üç sesinin kullanıldığı tespit edilmiştir.

44. 45. 46. 47. Ölçüler: Bu ölçüleri birlikte incelediğimizde kırk altıncı ölçünün ilk sesi olan nim Hisar perdesine kadar Nim Hisar’ da Çargâh dörtlüsü yapıldığı tespit edilmiştir. Kırk altıncı ölçüden kırk yedinci ölçünün ilk sesi olan Gerdaniye perdesinde Kürdi dörtlüsü yapıldığı ve aynı ölçüde Tiz Çargâh perdesinde çeşnisiz asma kalış yapıldığı belirlenmiştir.

48. Ölçü: Bu ölçüde Tiz Çargâh perdesinde çeşnisiz asma kalış yapıldığı belirlenmiştir.

49. Ölçü: Bu ölçüde Tiz Neva perdesinde çeşnisiz asma kalış yapıldığı belirlenmiştir.

50. 51. Ölçüler: İki ölçüyü birlikte incelediğimizde Gerdaniye perdesi üzerinde Kürdi dörtlüsünün ilk üç sesinin kullanıldığı görülmüştür.

52. 53. Ölçüler: İki ölçüyü birlikte incelediğimizde Kürdi Perdesi üzerinde Çargâh beşlisinin Kullanıldığı tespit edilmiştir.

54. 55. Ölçüler: Elli dördüncü ölçüde Rast perdesinde Kürdi dörtlüsün ilk üç derecesi kullanılmış, elli beşinci ölçüde ise Rast perdesinde Çeşnisiz asma kalış yapıldığı belirlenmiştir.

56. 57. Ölçüler: Bu ölçüler elli dört ve elli beşinci ölçülerin oktav sesleridir.

3.1.6.1. “Güneşin Battığı yerde bir dönülmez ufka gittin” adlı eserde kullanılan farklı dörtlü ve beşliler:

3. 4. 5. Ölçüler: Bu ölçüleri incelediğimizde beşinci ölçünün ilk sesi olan nim Hisar perdesine kadar Nim Hisar’ da Çargâh dörtlüsü yapıldığı belirlenmiştir.

9. 10. Ölçüler: Bu ölçüleri beraber incelediğimizde Nim Hisar perdesi üzerinde Çargâh dörtlüsünün ilk üç sesinin kullanıldığı belirlenmiştir.

23. 24. 25. Ölçüler: : Bu ölçüleri birlikte incelediğimizde yirmi beşinci ölçünün ilk sesi olan nim Hisar perdesine kadar Nim Hisar’ da Çargâh dörtlüsü yapıldığı tespit edilmiştir.

33. 34. 35. Ölçüler: Bu ölçüleri birlikte incelediğimizde, Nim Hisar perdesi üzerinde Çargâh dörtlüsü kullanıldığını görmekteyiz.

44. 45. 46. Ölçüler: Bu ölçüleri birlikte incelediğimizde kırk altıncı ölçünün ilk sesi olan nim Hisar perdesine kadar Nim Hisar’ da Çargâh dörtlüsü yapıldığı tespit edilmiştir.

39. 40. 41. Ölçüler: Otuz dokuzuncu ölçüden kırkinci ölçüdeki Gerdaniye perdesi üzerinde Hicaz beşlisi kullanıldığı belirlenmiştir. Üç ölçü beraber ele alındığında ise bestekârın Dik Hisar perdesi üzerinde Hüzam beşlisi kullanarak Hüzam makamının duyumunu oluşturduğu görülmüştür.

Eserin bütünü ele alındığında Bileşik Kürdîlihiczâkâr makamında bestelenmiş olduğu görülmüştür.

Tablo 3.7.

“Güneşin battığı yerde bir dönülmez ufka gittin” adlı eserdeki notaların kullanım sıklığı

Tiz Neva	4
Tiz Çargâh	19
Tiz Segâh	3
Sümbüle	23
Şehnaz	3
Nim Şehnaz	39
Gerdaniye	87
Eviç	2
Acem	21
Nim Hisar	24
Neva	24
Çargâh	13
Kürdi	7
Nim Zirgüle	11
Rast	19

16. Ek “Çiçek nedir görmeden bozkırlara dalmışsan” adlı eserin notaları
(s. 1)

KÜRDİLİHİCAZKÂR ŞARKI
ÇİÇEK NEDİR GÖRME DEN BOZKIR LARA DALMIŞ SAN

Selahattin İÇLİ

Nim Sofyan

SAZ_____

5

10

14

18

23

28

34

Çİ ÇEK NE DİR GÖR ME DEN BOZ KIR LA RA DAL MIŞ SAN

ÇAL DI ĞIN KA PI LAR DAN HEP NA Sİ HAT AL MIŞ SAN

ÜS TE LİK BU A LEM DE AŞK TAN MAH RUM KAL MIŞ SAN DE SE NE Kİ

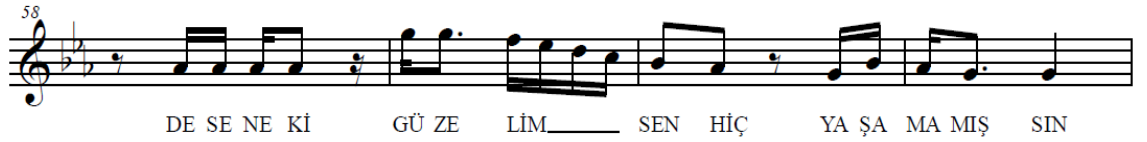
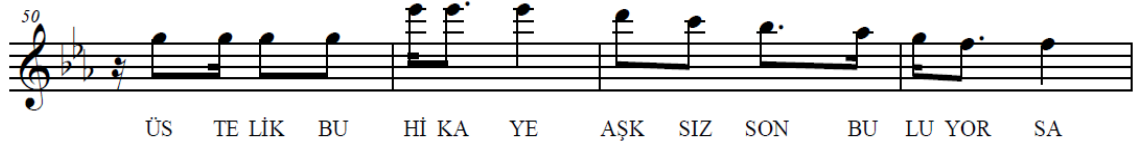
GÜ ZE LİM SEN HİÇ YA ŞA MA MIŞ SIN DE SE NE Kİ GÜ ZE LİM_____

SEN HİÇ YA ŞA MA MIŞ SIN SAZ_____

17. Ek “Çiçek nedir görmeden bozkırlara dalmışsan” adlı eserin notaları
(s. 2)

2

KÜRDİLİHICAZKÂR ŞARKI
ÇİÇEK NEDİR GÖRMEYEN BOZKIRLARA DALMIŞSAN

3.1.7. “Çiçek Nedir Görmeden Bozkırlara Dalmışsan” Adlı Eserin Makam Analizi

1. 2. 3. 4. 5. Ölçüler: Beş ölçüyü beraber incelediğimizde Gerdaniye perdesinde çeşnisiz asma kalış yapıldığı görülmüştür.

6. 7. 8. Ölçüler: Üç ölçüyü birlikte incelediğimizde altıncı ölçünün başında bulunan Tiz Nim Hisar perdesinde çeşnisiz asma kalış yapıldığını ve sonrasında inici bir şekilde Gerdaniye perdesinde Kürdi Beşlisi ve Neva perdesi üzerinde Kürdi dörtlüsü yapıldığı görülmüştür.

9. Ölçü: Bu ölçü incelendiğinde Gerdaniye perdesi üzerinde Kürdi dörtlüsü kullanıldığı tespit edilmiştir.

10. 11. Ölçüler: Bu iki ölçü birlikte incelendiğinde, on birinci ölçünün son notası olan Nim Hisar perdesi üzerinde Çargâh beşlisinin ilk üç sesinin kullanıldığı görülmüştür.

12. 13. 14. 15. Ölçüler: Bu dört ölçü birlikte incelendiğinde, Nim Şehnaz perdesi üzerinde çeşnisiz asma kalış yapıldığı görülmüştür.

16. 17. Ölçüler: İki ölçü birlikte incelendiğinde Gerdaniye perdesi üzerinde Kürdi dörtlüsü kullanıldığı tespit edilmiştir.

18. Ölçü: Bu ölçüde gerdaniye perdesi üzerinde Çeşnisiz asma kalış yapıldığı tespit edilmiştir.

19. Ölçü: Bu ölçüde Tiz Nim Hisar perdesi üzerinde Çeşnisiz asma kalış yapıldığı tespit edilmiştir.

20. 21. Ölçüler: İki ölçü birlikte incelendiğinde Acem perdesi üzerinde Buselik beşlisi kullanıldığı tespit edilmiştir.

22. 23. Ölçüler: Bu iki ölçü birlikte incelendiğinde, gerdaniye perdesi üzerinde çeşnisiz asma kalış yapıldığı tespit edilmiştir.

24. 25. Ölçüler: İki ölçü birlikte incelendiğinde Kürdi perdesi üzerinde Çargâh beşlisi ile asma kalış yapıldığı görülmüştür.

26. 27. 28. 29. Ölçüler: Bu dört ölçü birlikte incelendiğinde Rast perdesi üzerinde Kürdi makam dizisi kullanıldığı tespit edilmiştir.

30. 31. 32. 33. Ölçüler: Otuzuncu ölçüde Rast ve Çargâh sesleri kullanılmasına rağmen dört ölçüdeki cümlelerin tamamına bakıldığında Gerdaniye perdesi üzerinde Kürdi beşlisi kullanıldığı tespit edilmiştir.

34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. Ölçüler: Bu ölçülere birlikte bakıldığında Rast perdesinde Hicaz dörtlüsü kullanıldığı ve kırk birinci ölçü içinde Çargâh perdesi üzerinde Buselik beşlisinin ilk üç sesi ile asma kalış yapıldığı tespit edilmiştir.

42. 43. Ölçüler: İki ölçü birlikte incelendiğinde Segâh perdesi üzerinde çeşnisiz asma kalış yapıldığı tespit edilmiştir.

44. 45. Ölçüler: İki ölçü birlikte incelendiğinde Çargâh perdesi üzerinde çeşnisiz asma kalış yapıldığı tespit edilmiştir.

46. 47. Ölçüler: İki ölçü birlikte incelendiğinde Nim Hisar perdesi üzerinde çeşnisiz asma kalış yapıldığı tespit edilmiştir.

48. 49. Ölçüler: İki ölçü birlikte incelendiğinde Eviç perdesi üzerinde çeşnisiz asma kalış yapıldığı tespit edilmiştir.

50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 60.61.62. 63. 64. 65. 66. 67. Ölçüler: Bu sıralaması yapılan ölçüler eserin 18. ölçüden 33. ölçü dahil aynı melodik yapıya sahip olup tekrar inceleme altına alınmamıştır.

3.1.7.1. “Çiçek Nedir Görmeden Bozkırlara Dalmışsan” Adlı Eserde Kullanılan Farklı Dörtlü ve Beşliler

10. 11. Ölçüler: Bu iki ölçü birlikte incelendiğinde, on birinci ölçünün son notası olan Nim Hisar perdesi üzerinde Çargâh beşlisinin ilk üç sesinin kullanıldığı görülmüştür.

34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. Ölçüler: Bu ölçülere birlikte bakıldığında Rast perdesinde Hicaz dörtlüsü kullanıldığı görülmüştür.

Eserin bütünüyle ele alındığında eser içerisinde belli bir dizi oluşturmadan çeşnisiz asma kalışların kullandığı görülmüştür. Eserin Bileşik Kürdîlihiczâkâr makamında bestelendiği tespit edilmiştir.

Tablo 3.8.

“Çiçek nedir görmeden bozkırlara dalmışsan” adlı eserdeki notaların kullanım sıklığı

Tiz Nim Hisar	9
Tiz Neva	9
Tiz Çargâh	16
Sümbüle	9
Nim Şehnaz	14
Gerdaniye	67
Eviç	1
Acem	23
Nim Hisar	23
Neva	16
Çargâh	42
Segâh	10
Kürdi	9
Zirgüle	6
Nim Zirgüle	12
Rast	19
Acem Aşiran	1

18. Ek "Eğer aşkı seversen" adlı eserin notası:

KÜRDİLİHİCAZKÂR ŞARKI
EĞER AŞKI SEVERSEN

Selahattin İÇLİ

Curcuna

E ĞER AŞ KI SE VER SEN CAN

O LA SIN___ KA MU DER Dİ NE HEM_ DER MAN BU LA SIN___

E ĞER DÜN YA SE VER SEN___ MÜP TE LA SIN MA___ Nİ SIR

RI NA NER DEN E RE SİN___ KA NAT SIZ KUŞ___ LA YIN KAL DIN

YA BAN DA___ KA NAT LI KUŞ___ LA RA NER DEN E RE SİN___

SÖ ZÜ BU___ YU NU SUN___ GÜ ZEL LE RE DİR E ĞER A ŞIK O

LUR SAN___ U YA NA SIN___ U YA NA SIN___ U YA NA SIN___

3.1.8. “Eğer Aşkı Seversen” Adlı Eserin Makam Analizi

1. 2. Ölçüler: Birinci ölçüye bakıldığında Rast perdesi üzerinde, ikinci ölçüde ise Gerdaniye perdesi üzerinde Kürdi dörtlüsünün ilk üç sesinin kullanıldığı tespit edilmiştir.

3. 4. 5. 6. 7. 8. Ölçüler: Üçüncü ölçüden sekizinci ölçünün sonuna kadar beraber değerlendirildiğinde, Gerdaniye perdesi üzerinde Kürdi dörtlüsü kullanıldığı tespit edilmiştir.

9. 10. Ölçüler: İki ölçüyü beraber değerlendirdiğimizde, Gerdaniye perdesi üzerinde çeşnisiz asma kalış yapıldığı tespit edilmiştir.

11. 12. 13. 14. Ölçüler: Dört ölçüyü birlikte incelediğimizde, Rast perdesi üzerinde Kürdi makam dizisi yapıldığı görülmüştür.

15. 16. 17. 18. 19. 20. Ölçüler: Bu ölçüleri birlikte incelediğimizde, Gerdaniye perdesi üzerinde yarım yedenli bir Hicaz dörtlüsü kullanıldığı tespit edilmiştir.

21. Ölçü: Bu ölçüyü incelediğimizde Nim şehnaz perdesi üzerinde çeşnisiz asma kalış yapıldığı tespit edilmiştir.

22. Ölçü: Bu ölçüyü incelediğimizde Gerdaniye perdesi üzerinde çeşnisiz asma kalış yapıldığı tespit edilmiştir.

23. 24. 25. Ölçüler: Üç ölçüyü birlikte incelediğimizde, Neva ve Rast perdeleri arasında Kürdi dizisi yapıldığı, Çargâh perdesinde ise çeşnisiz asma kalış kullanıldığı tespit edilmiştir.

26. Ölçü: Bu ölçüye bakıldığında Rast perdesi üzerinde Kürdi dörtlüsünün ilk üç sesinin kullanıldığı tespit edilmiştir.

27. 28. Ölçüler: Bu iki ölçüde Gerdaniye perdesi üzerinde Kürdi dörtlüsünün ilk üç sesinin kullanıldığı tespit edilmiştir.

3.1.8.1. “Eğer Aşkı Seversen” Adlı Eserde Kullanılan Farklı Dörtlü ve Beşliler

15. 16. 17. 18. 19. 20. Ölçüler: Bu ölçüleri birlikte incelediğimizde, Gerdaniye perdesi üzerinde yarım yedenli bir Hicaz dörtlüsü kullanıldığı tespit edilmiştir.

Eserin bütünüyle ele alındığında eser içerisinde belli bir dizi oluşturmadan çeşnisiz asma kalıpların kullandığı görülmüştür. Eserin Bileşik Kürdilihicazkâr makamında bestelendiği tespit edilmiştir.

Tablo 3. 9.

“Eğer aşkı seversen” adlı eserdeki notaların kullanım sıklığı

Tiz Çargâh	15
Tiz Buselik	3
Sümbüle	10
Nim Şehnaz	11
Gerdaniye	36
Eviç	2
Acem	4
Nim Hisar	2
Neva	4
Çargâh	4
Kürdi	8
Nim Zirgüle	8
Rast	13

19. Ek "Evvel zaman içinde bir gün" adlı eserin notaları (s. 1)

KÜRDİLİHİCAZKÂR ŞARKI
EVVEL ZAMAN İÇİNDE BİR GÜN

Sofyan-Oynak-Semai

Selahattin İÇLİ

Sofyan

EV VEL ZA MAN İ ÇİN DE BİR GÜN SAZ_____

DO LA ŞI YOR DU İM BAT E GE DE SAZ_____ AŞ KI A RI YOR DU

SAZ_____ SON RA DAN İZ MİR O LAN O YER DE_____

RAST LA DI KUM RU KI ZA_____ SAZ_ VU RUL DU İM BAT

VU RUL DU İM BAT SAZ_____

BOŞ TU KÖR FEZKİM SE YOK TU AÇ TI TOP RAK TO HUM LA RA DO ĞA NIN HÜR AŞ KI Y DI

BAŞ LA YAN SEV Dİ İM BAT SEV Dİ KUM RU SAZ_____

20. Ek "Evvel zaman içinde bir gün" adlı eserin notaları (s. 2)

2 KÜRDİLİHİCAZKÂR ŞARKI
EVVEL ZAMAN İÇİNDE BİR GÜN

27 Oynak

SAZ HERAKŞAMÜS TÛ SAZ GELİRDİ İM BAT SAZ TATLISAR HOŞSAZ E SER Dİ İM BAT

31

SAZ A LIR Gİ DER Dİ SAZ KUMRU KI ZI SAZ ÇEŞ ME YE İM BAT SAZ ÇEŞ ME YE İM BAT

35 Semai

BİR DE Lİ RÛZ GAR_____

43

KIS KAN DI İM BA TI ÇIL GIN ES Tİ_____ SEV ME Yİ BİL

53

MEZ Dİ Kİ VUR DU KUM RU YU BİR SER Vİ NİN_____DA LI NA_____

63

DÜŞ TÛ KUM RU_____ TOP RAK OL DU_____ SAZ_____

73

_____GÜN LER CE AĞ LA DI İM BAT_____ FIR TI NA

83

BORA OLMAK İS TE Dİ SAR DI TOP RA ĞI BİR BERE KET_ KUMRU NUN

3.1.9. “Evvel Zaman İçinde Bir Gün” Adlı Eserin Makam Analizi

1. 2. Ölçüler: İki ölçüyü birlikte incelediğimizde, Rast perdesi üzerinde Kürdi dörtlüsünün ilk üç sesinin kullanıldığı görülmüştür.

3. 4. 5. 6. Ölçüler: Bahsi geçen ölçüler birlikte ele alındığında, Gerdaniye perdesi üzerinde Kürdi dörtlüsü yapıldığı belirlenmiştir.

7. 8. Ölçüler: Yedinci ölçüde Gerdaniye perdesi üzerinde bir kürdi dörtlüsü yapıldığı, sekizinci ölçüde ise Nim Şehnaz perdesi üzerinde çeşnisiz asma kalış kullanıldığı belirlenmiştir.

9. 10. 11. 12. Ölçüler: Bu dört ölçü birlikte incelendiğinde, dokuz, on, on ikinci ölçülerde Gerdaniye perdesi üzerinde çeşnisiz asma kalış kullanıldığı, on birinci ölçüde ise Neva perdesi üzerinde Kürdi beşlisi kullanıldığı görülmüştür.

13. 14. 15. Ölçüler: Üç ölçü birlikte incelendiğinde, on dördüncü ölçüde ki Neva perdesi üzerinde Kürdi dörtlüsünün ilk üç sesinin kullanıldığını, on beşinci ölçüde ki Rast perdesi üzerinde de Kürdi dörtlüsünün ilk üç sesinin kullanıldığı tespit edilmiştir.

16. 17. Ölçüler: İki ölçüyü birlikte incelediğimizde, Rast perdesi üzerinde çeşnisiz asma kalış yapıldığı görülmüştür.

18. Ölçü: Bu ölçüde Rast perdesi üzerinde Kürdi dizisi ve Gerdaniye perdesi üzerinde Kürdi dörtlüsü kullanıldığı tespit edilmiştir.

19. Ölçü: On dokuzuncu ölçüde Gerdaniye perdesi üzerinde Kürdi dörtlüsü kullanıldığı tespit edilmiştir.

20. Ölçü: Bu ölçüde Tiz Neva perdesinden inici bir şekilde gelinerek Nim Şehnaz perdesi üzerinde çeşnisiz asma kalış yapıldığı görülmüştür.

21. 22. Ölçüler: İki ölçüyü birlikte incelediğimizde, Kürdi Perdesi üzerinde Çargâh beşlisi kullanıldığı tespit edilmiştir.

23. 24. 25. 26. Ölçüler: Yirmi üç ve yirmi dördüncü ölçüler incelendiğinde, Rast perdesi üzerinde çeşnisiz asma kalış kullanıldığı, yirmi beş ve yirmi altıncı ölçülerde ise Gerdaniye perdesi üzerinde çeşnisiz asma kalış kullanıldığı tespit edilmiştir.

27. 28. Ölçüler: İki ölçü birlikte incelendiğinde, Gerdaniye perdesi üzerinde Kürdi dörtlüsünün ilk üç sesinin kullanıldığı tespit edilmiştir.

29. Ölçü: Bu ölçüde Nim Şehnaz perdesi üzerinde çeşnisiz asma kalış yapıldığı görülmüştür.

30. Ölçü: Bu ölçüde Gerdaniye perdesi üzerinde çeşnisiz asma kalış yapıldığı görülmüştür.

31. Ölçü: Bu ölçüde Neva perdesi üzerinde Kürdi dörtlüsü yapıldığı görülmüştür.

32. Ölçü: Bu ölçüde Neva perdesi üzerinde çeşnisiz asma kalış yapıldığı görülmüştür.

33. 34. Ölçüler: İki ölçü birlikte incelendiğinde, Rast perdesi üzerinde Kürdi dörtlüsünün ilk üç sesinin kullanıldığı tespit edilmiştir.

35. Ölçü: Bu ölçüde Rast perdesi üzerinde Kürdi dörtlüsünün ilk üç sesinin kullanıldığı tespit edilmiştir.

36. Ölçü: Bu ölçüde Çargâh perdesi üzerinde Buselik beşlisinin kullanıldığı tespit edilmiştir.

37. 38. 39. 40. 41. 42. Ölçüler: Altı ölçü birlikte incelendiğinde ilk ölçüde Çargâh perdesi üzerinde çıkıcı olarak Buselik beşlisi kullanılmış ve diğer ölçülerde ise Tiz Çargâh perdesi üzerinde Çeşnisiz asma kalış yapıldığı belirlenmiştir.

43. 44. Ölçüler: İki ölçü birlikte incelendiğinde, Gerdaniye perdesi üzerinde Kürdi dörtlüsünün ilk üç sesinin kullanıldığı tespit edilmiştir.

45. 46. Ölçüler: İki ölçü birlikte incelendiğinde, Tiz Neva perdesi üzerinde çeşnisiz asma kalış yapıldığı görülmüştür.

47. 48. Ölçüler: İki ölçü birlikte incelendiğinde, Tiz Çargâh perdesi üzerinde çeşnisiz asma kalış yapıldığı görülmüştür.

49. 50. Ölçüler: İki ölçü birlikte incelendiğinde, Sümbüle perdesi üzerinde çeşnisiz asma kalış yapıldığı görülmüştür.

51. 52. 53. 54. Ölçüler: Dört ölçüyü birlikte incelediğimizde, Gerdaniye perdesi üzerinde Kürdi dörtlüsü Kullanıldığı belirlenmiştir.

55. 56. 57. 58. 59.60. 61. Ölçüler: Yedi ölçüyü birlikte incelediğimizde, elli dokuzuncu ölçüdeki Kürdi perdesine kadar ki bölümde Kürdi perdesinde Çargâh beşlisi yapıldığı ve Altmış birinci ölçüde bulunan Nim Zirgüle perdesinde çeşnisiz asma kalış yapıldığı tespit edilmiştir.

62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. Ölçüler: Sekiz ölçü birlikte değerlendirildiğinde Rast perdesi üzerinde çeşnisiz asma kalış yapıldığı görülmüştür.

70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. Ölçüler: Bu ölçüler incelendiğinde, Gerdaniye perdesi üzerinde çeşnisiz asma kalış yapıldığı görülmüştür.

80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. Ölçüler: Altı ölçü birlikte incelendiğinde, Gerdaniye perdesi üzerinde bir Hicaz dörtlüsü ve Neva perdesi üzerinde yine bir Hicaz dörtlüsü tespit edilmiştir.

87. 88. Ölçüler: İki ölçüyü incelediğimizde, Çargâh ve Nim Şehnaz perdeleri üzerinde çeşnisiz asma kalış yapıldığı tespit edilmiştir.

89. 90. Ölçüler: İki ölçüyü birlikte incelediğimizde, Neva perdesi üzerinde Kürdi dörtlüsü yapıldığı görülmüştür.

91. 92. 93. 94. Ölçüler: Dört ölçü birlikte incelendiğinde, Neva, Rast ve Nim Hisar perdeleri üzerinde çeşnisiz asma kalışlar yapıldığı belirlenmiştir.

3.1.9.1. “Evvel Zaman İçinde Bir Gün” Adlı Eserde Kullanılan Farklı Dörtlü ve Beşliler

81. 82. 83. 84. Ölçüler: Dört ölçü birlikte incelendiğinde, Gerdaniye perdesi üzerinde bir Hicaz dörtlüsü kullanıldığı görülmüştür.

Eserin bütünüyle ele alındığında eser içerisinde belli bir dizi oluşturmadan çeşnisiz asma kalışların kullandığı görülmüştür. Eserin Bileşik Kürdîlihiczâkâr makamında bestelendiği tespit edilmiştir.

Tablo 3. 10.

“Evvel zaman içinde bir gün” adlı eserdeki notaların kullanım sıklığı

Tiz Neva	5
Tiz Çargâh	18
Tiz Segâh	1
Sümbüle	20
Şehnaz	1
Nim Şehnaz	45
Gerdaniye	93
Eviç	3
Acem	23
Hisar	1
Nim Hisar	13
Neva	22
Çargâh	12
Kürdi	16
Nim Zirgüle	20
Rast	44
Acem Aşiran	11

21. Ek "Gül açılınsın dudağında gülüver" adlı eserin notası

KÜRDİLİHİCAZKÂR ŞARKI

GÜL AÇILSIN DUDAĞINDA GÜLÜVER

Selahattin İÇLİ

Semai

GÜL A ÇIL SIN DU DA ĞIN DA___ GÜ LÜ VER

SAZ___ GÜL A ÇIL SIN DU DA ĞIN DA___ GÜ LÜ VER SAZ___ BA NA NO LUR

A ÇI LAN HER GÜ LÜ VER SAZ___ BA NA NO LUR A ÇI LAN HER GÜ LÜ VER

SAZ___ BU NA İS TER DA RIL İS___ TER GÜ LÜ VER SAZ___ BU NA İS TER

DA RIL İS___ TER___ GÜ LÜ VER SAZ___ GÜL A ÇIL SIN DU DA ĞIN DA

GÜ LÜ VER SAZ___ BA NA NO LUR A ÇI LAN HER GÜ LÜ VER___ SON

3.1.10. “Gül Açılış Dudağında Gülöver” Adlı Eserin Makam Analizi

1. 2. 3. 4. Ölçüler: Dört ölçüyü incelediğimizde sırasıyla, Nim Şehnaz, Gerdaniye, Acem, Nim Hisar perdelerinde çeşnisiz asma kalışlar yapıldığı belirlenmiştir.

5. 6. 7. 8. Ölçüler: Dört ölçüyü beraber incelediğimizde, Beşinci ölçüden başlayarak kürdi perdesinde çıkıcı bir Çargâh beşlisi kullanıldığı ve sekizinci ölçüde ki Gerdaniye perdesi üzerinde Kürdi dörtlüsünün ilk üç sesinin kullanıldığı görülmüştür.

9. 10. 11. 12. Ölçüler: Dört ölçüyü birlikte incelediğimizde sırasıyla, Nim Şehnaz, Gerdaniye, Acem, Nim Hisar perdelerinde çeşnisiz asma kalışlar yapıldığı belirlenmiştir.

13. 14. 15. 16. Ölçüler: Dört ölçüyü beraber incelediğimizde, Rast perdesinde Kürdi makam dizisi yapıldığı tespit edilmiştir.

17. 18. 19. 20. Ölçüler: Dört ölçüyü birlikte incelediğimizde, Gerdaniye perdesi üzerinde çeşnisiz asma kalışlar yapıldığı belirlenmiştir.

21. 22. 23. 24. Ölçüler: Dört ölçüyü birlikte incelediğimizde Neva perdesi üzerinde Kürdi dörtlüsü ile kalış yapıldığı belirlenmiştir.

25. 26. 27. 28. Ölçüler: Dört ölçü birlikte incelendiğinde, Neva perdesi üzerinde Kürdi dörtlüsü ile kalış yapıldığı belirlenmiştir.

29. Ölçü: Bu ölçüde Nim Şehnaz perdesinde çeşnisiz asma kalış yapıldığı belirlenmiştir.

30. Ölçü: Bu ölçü incelendiğinde, Neva perdesi üzerinde Kürdi dörtlüsü ile kalış yapıldığı belirlenmiştir.

31. 32. Ölçüler: Bu ölçüler birlikte incelendiğinde, Rast perdesi üzerinde Kürdi dörtlüsünün ilk üç sesi kullanılarak kalış yapıldığı görülmüştür.

33. 34. 35. 36. Ölçüler: Dört ölçü birlikte incelendiğinde, Çargâh perdesi üzerinde Buselik beşlisinin ilk üç sesinin kullanılarak asma karar yapıldığı görülmüştür.

37. Ölçü: Bu ölçüde, Nim Şehnaz perdesi üzerinde çeşnisiz asma kalış yapıldığı belirlenmiştir.

38. 39. 40. Ölçüler: Üç ölçüyü beraber değerlendirdiğimizde, Neva perdesi üzerinde Kürdi dörtlüsü ile kalış yapıldığı belirlenmiştir.

41. 42. 43. 44. Ölçüler: Dört ölçü birlikte incelendiğinde, kırk birinci ölçüde bulunan Kürdi perdesine kadar Kürdi perdesinde Çargâh beşlisi kullanıldığı ve devamında ise Neva perdesi üzerinde çeşnisiz asma kalış yaptığı görülmüştür.

45. Ölçü: Bu ölçü incelendiğinde, Kürdi perdesinde Çargâh beşlisi kullanıldığı tespit edilmiştir.

46. Ölçü: Bu ölçü incelendiğinde, Neva perdesi üzerinde Kürdi dörtlüsü ile kalış yapıldığı belirlenmiştir.

47. 48. Ölçüler: İki ölçü incelendiğinde, Rast perdesinde Kürdi dörtlüsünün ilk üç sesi karar perdesi üzerinde durduğu görülmüştür.

3.1.10.1. “Gül Açılısın Dudağında Gülöver” Adlı Eserde Kullanılan Farklı Dörtlü ve Beşliler

Eserin tamamını ele aldığımızda Kürdîlihiczakâr makamının dizilerinin dışına çıkılmadığını ve eserin birçok bölümünde Kürdi dörtlüsü dizisinin kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu eserin Şed Kürdîlihiczakâr makam anlatımına uygun olduğu belirlenmiştir.

Tablo 3. 11.

“Gül açılısın dudağında” adlı eserdeki notaların kullanım sıklığı

Sümbüle	5
Nim Şehnaz	14
Muhayyer	3
Gerdaniye	28
Acem	26
Dik Hisar	2
Nim Hisar	27
Neva	39
Çargâh	29
Kürdi	17
Nim Zirgüle	5
Rast	7

22. Ek "Haramdır sevdiğim" adlı eserin notaları (s. 1)

KÜRDİLİHİCAZKÂR ŞARKI

HARAMDIR SEVDİĞİM

Selahattin İçli

Curcuna (♩=240)

(SAZ - - - - -)

3

5

Ha - ram - dır sev - di - ğim.

7

is - raf ha - ram - dır.

9

Ha - ram - dır sev - di - ğim.

11

is - raf ha - ram - dır.

13

Aş - kı - mı u - nut - ma

15

be - ni har - car - ken.

17

Ha - ram - dır sev - di - ğim.

19

is - raf ha - ram - dır.

23. Ek "Haramdır sevdiğim" adlı eserin notaları (s. 2)

21 Sofyan (♩=80) KÜRDİLİHİCAZKÂR ŞARKI

(SAZ - - - 3 - - - 3 - - - 3 - - - 3 - - -)

23 - - - 3 - - - 3 - - - 3 - - - 3 - - -)

25 Far-kın-da de-ğil-sin vur-du-ğun ye-rin___ şu-ram-dır iş-te sev-di-ğim şu-ram-dır___

29 Mec-nu-nun al-dı-ğı dar-be-den de-rin___ Ya-ram-dır sev-di-ğim gö-nül ya-ram-dır

33 (SAZ - - - 3 - - - 3 - - - 3 - - - 3 - - -)

35 - - - 3 - - - 3 - - - 3 - - - 3 - - -)

37 Di-de-rim mut-lu-luk sen-den ı-rak-sa_____

39 Has-re-tin ya-ka-mı bir an bı-rak-sa_____

41 Uğ-run-da mut-la-ka kur-ban ge-rek-se_____

43 sı-ram-dır sev-di-ğim be-nim sı-ram-dır

3.1.11. “Haramdır Sevdiğim” Adlı Eserin Makam Analizi

1. 2. 3. 4. Ölçüler: İlk iki ölçü incelendiğinde Nim Şehnaz ve Gerdaniye perdelerinde çeşnisiz asma kalış yapıldığı, ezgi cümlesinin devamı olan üç ve dördüncü ölçülerde ise Rast perdesi üzerinde Kürdi makam dizisi kullanılıp Gerdaniye perdesi üzerinde çeşnisiz asma kalış yapıldığı tespit edilmiştir.

5. 6. Ölçüler: İki ölçü birlikte incelendiğinde, Nim Şehnaz perdesi üzerinde çeşnisiz asma kalış yapıldığı görülmüştür.

7. 8. Ölçüler: İki ölçü birlikte incelendiğinde, Gerdaniye perdesi üzerinde Kürdi dörtlüsü ile asma kalış yapıldığı görülmüştür.

9. 10. Ölçüler: İki ölçü birlikte incelendiğinde, Sümbüle perdesi üzerinde çeşnisiz asma kalış yapıldığı görülmüştür.

11. 12. Ölçüler: İki ölçü birlikte incelendiğinde, Gerdaniye perdesi üzerinde Kürdi dörtlüsü ile asma kalış yapıldığı görülmüştür.

13. 14. Ölçüler: İki ölçü birlikte incelendiğinde, Nim Şehnaz perdesi üzerinde çeşnisiz asma kalış yapıldığı görülmüştür.

15. 16. 17. 18. Ölçüler: Dört ölçü birlikte incelendiğinde, Neva perdesi üzerinde çeşnisiz asma kalışlar yapıldığı görülmüştür.

19. 20. Ölçüler: İki ölçü birlikte incelendiğinde, Rast perdesi üzerinde çeşnisiz asma kalış yapıldığı görülmüştür.

21. 22. 23. 24. Ölçüler: Yirmi bir ve yirmi ikinci ölçüler incelendiğinde Gerdaniye perdesinde çeşnisiz asma kalış yapıldığı, ezgi cümlesinin devamı olan yirmi üç ve yirmi dördüncü ölçülerde ise Rast perdesi üzerinde Kürdi makam dizisi kullanılıp Gerdaniye perdesi üzerinde çeşnisiz asma kalış yapıldığı tespit edilmiştir.

25. 26. 27. 28. Ölçüler: Dört ölçü birlikte incelendiğinde, Gerdaniye perdesi üzerinde Kürdi dörtlüsünün ilk üç sesi ile asma kalış yapıldığı görülmüştür.

29. 30. Ölçüler: İki ölçü incelendiğinde, yirmi dokuzuncu ölçüde Gerdaniye perdesi üzerinde Kürdi dörtlüsü ile asma kalış yapıldığı devamında ise Çargâh perdesinde Buselik beşlisinin ilk dört sesinin kullanıldığı tespit edilmiştir.

31. 32. Ölçüler: İki ölçü birlikte incelendiğinde, Rast perdesi üzerinde Kürdi dörtlüsü yapıldığı görülmüştür.

33. 34. Ölçüler: İki ölçü birlikte incelendiğinde, Gerdaniye perdesinde çeşnisiz asma kalış yapıldığı tespit edilmiştir.

35. 36. Ölçüler: İki ölçü birlikte incelendiğinde, Rast perdesi üzerinde Kürdi makam dizisi kullanıldığı tespit edilmiştir.

37. 38. Ölçüler: İki ölçü birlikte incelendiğinde, otuz yedinci ölçüde Tiz Çargâh perdesi üzerinde, otuz sekizinci ölçüde ise Tiz Buselik perdesinde çeşnisiz asma kalış yapıldığı görülmüştür.

39. 40. Ölçüler: İki ölçü birlikte incelendiğinde, otuz dokuzuncu ölçüde Nim Şehnaz perdesi üzerinde, kırkıncı ölçüde ise Gerdaniye perdesinde çeşnisiz asma kalış yapıldığı görülmüştür.

41. 42. Ölçüler: İki ölçü birlikte incelendiğinde, Çargâh perdesi üzerinde Buselik beşlisi kullanıldığı görülmüştür.

43. 44. Ölçüler: İki ölçü birlikte incelendiğinde, Rast perdesi üzerinde Kürdi beşlisi kullanıldığı görülmüştür.

45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. Ölçüler: Bu ölçüler eserin birinci ölçüsünden yirminci ölçüsüne kadar aynı melodik yapıyı taşıdığı için tekrar incelenmemiştir.

3.1.11.1. “Haramdır Sevdiğim” Adlı Eserde Kullanılan Farklı Dörtlü ve Beşliler

Eserin tamamını ele aldığımızda Kürdîlihiczâkâr makamının dizilerinin dışına çıkılmadığını tespit edilmiştir. Şed Kürdîlihiczâkâr makam anlatımına uygun olduğu görülmüştür.

Tablo 3.12.

“Haramdır sevdiğim” adlı eserdeki notaların kullanım sıklığı

Tiz Çargâh	39
Tiz Buselik	6
Sümbüle	29
Nim Şehnaz	47
Gerdaniye	102
Eviç	2
Acem	16
Nim Hisar	14
Neva	36
Çargâh	31
Kürdi	19
Nim Zirgüle	14
Rast	16
Acem Aşiran	4

25. Ek "Hüzün zaman zaman deli dalgalarla gelir" adlı eserin notaları (s. 1)

KÜRDİLİHİCAZKÂR ŞARKI
HÜZÜN ZAMAN ZAMAN DELİ DALGALARLA GELİR

Usulü: Değişmeli
(Nim Sofyan - Semâi)

Selahattin İÇLİ

Yaylı Sazlar

Mızraplı Sazlar

6

11

17

Hü - zün za - man z - man de - li dal - ga - lar - la ge - lir

26. Ek “Hüzün zaman zaman deli dalgalarla gelir” adlı eserin notaları (s. 2)

KÜRDİLİHİCAZKÂR ŞARKI
HÜZÜN ZAMAN ZAMAN DELİ DALGALARLA GELİR

2

21
gön - lü-mün kı - yı - sı - na vu rur

25
Hü - zün za - man za - man de - li dal - ga - lar - la ge - lir

29
gön - lü-mün kı - yı - sı - na vu rur

33
a - şı-nan ka - ya - lar gi - bi ru - hum

37
sus - kun yor - gun öy - le - ce du - rur

The musical score is written in a single system with a vocal line on a treble clef staff and a piano accompaniment on a bass clef staff. The key signature has two flats (B-flat and E-flat), and the time signature is 3/4. The score is divided into five systems, each corresponding to a line of lyrics. The piano accompaniment features several triplet patterns, indicated by a '3' above the notes. The lyrics are: 'gön - lü-mün kı - yı - sı - na vu rur', 'Hü - zün za - man za - man de - li dal - ga - lar - la ge - lir', 'gön - lü-mün kı - yı - sı - na vu rur', 'a - şı-nan ka - ya - lar gi - bi ru - hum', and 'sus - kun yor - gun öy - le - ce du - rur'.

27. Ek "Hüzün zaman zaman deli dalgalarla gelir" adlı eserin notaları (s. 3)

KÜRDİLİHİCAZKÂR ŞARKI
HÜZÜN ZAMAN ZAMAN DELİ DALGALARLA GELİR

3

41
sus - kun yor - gun öy - le - ce du - rur

45
Is - lak kum - la - ra ya - zıl - mış hi - ka - ye - ler um - ma - na

49
ka - rı - şır si - li - nir ya - vaş ya - vaş_____

53
her dal - ga öm - rüm - den bir - şey - ler ko - pa - rır

57
her dal - ga öm - rüm - den bir - şey - ler ko - pa - rır

61
(♩ = 188)
A - ğı a - ğır sö - nen gön - - - lüm_____

67
sa - kin koy - la - rı öz - ler_____ son

74
kum ta - ne - si o - la - na ka - dar_____ (SAZ - - -)

The musical score is written in a single system with a treble clef and a key signature of two flats (B-flat and E-flat). The tempo is marked as ♩ = 188. The score consists of eight staves of music, each with a measure number in the left margin. The lyrics are written below the notes. The first staff (41) has a piano accompaniment section with two triplets. The second staff (45) has a piano accompaniment section with a repeat sign. The third staff (49) has a piano accompaniment section with a repeat sign. The fourth staff (53) has a piano accompaniment section with a repeat sign. The fifth staff (57) has a piano accompaniment section with a repeat sign. The sixth staff (61) has a piano accompaniment section with a repeat sign. The seventh staff (67) has a piano accompaniment section with a repeat sign. The eighth staff (74) has a piano accompaniment section with a repeat sign.

28. Ek “Hüzün zaman zaman deli dalgalarla gelir” adlı eserin notaları (s. 4)

KÜRDİLİHİCAZKÂR ŞARKI
HÜZÜN ZAMAN ZAMAN DELİ DALGALARLA GELİR

4

81 (♩-69)

Hü - zün - - - - za - man za - man de - li dal - ga - lar - la ge - lir

85

gön - lü-mün kı - yı - sı - na vu - rur - - - - -

89

hü - zün - - - - za - man za - man de - li dal - ga - lar - la ge - lir

93

son kum ta - ne - si - ni a - la - na ka - dar - - - - -

3.1.12. “Hüzün Zaman Zaman Deli Dalgalarla Gelir” Adlı Eserin Makam Analizi

1. 2. 3. 4. Ölçüler: Dört ölçü birlikte incelendiğinde, Gerdaniye perdesinde çeşnisiz asma kalış yapıldığı görülmüştür.

5. 6. 7. Ölçüler: Üç ölçü birlikte incelendiğinde, Gerdaniye perdesi üzerinde Kürdi beşlisi ile asma kalış yapıldığı belirlenmiştir.

8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. Ölçüler: Bu ölçüler birlikte incelendiğinde, Rast perdesinde çeşnisiz asma kalış yapıldığı görülmüştür.

17. 18. Ölçüler: İki ölçüyü birlikte incelediğimizde, Gerdaniye perdesinde çeşnisiz asma kalış yapıldığı görülmüştür.

19. 20. Ölçüler: Bu ölçüler birlikte incelendiğinde, Gerdaniye perdesi üzerinde Kürdi beşlisi ile asma kalış yapıldığı belirlenmiştir.

21. 22. 23. 24. Ölçüler: Dört ölçü birlikte incelendiğinde, Gerdaniye perdesinde Kürdi beşlisi ile asma kalış yapıldığı belirlenmiştir.

25. 26. Ölçüler: İki ölçüyü birlikte incelediğimizde, Gerdaniye perdesinde çeşnisiz asma kalış yapıldığı görülmüştür.

27. 28. Ölçüler: Bu ölçüler birlikte incelendiğinde, Gerdaniye perdesi üzerinde Kürdi beşlisi ile asma kalış yapıldığı belirlenmiştir.

29. 30. 31. 32. Ölçüler: Dört ölçü birlikte incelendiğinde, Gerdaniye perdesinde Kürdi dörtlüsünün ilk üç sesi kullanılarak asma kalış yapıldığı belirlenmiştir.

33. 34. 35. 36. Ölçüler: Dört ölçü birlikte incelendiğinde, Gerdaniye perdesinde Kürdi dörtlüsünün ilk üç sesi kullanılarak asma kalış yapıldığı belirlenmiştir.

37. 38. 39. 40. Ölçüler: Bu ölçüler birlikte incelendiğinde, Gerdaniye perdesi üzerinde Kürdi dörtlüsü ile asma kalış yapıldığı belirlenmiştir.

41. 42. 43. 44. Ölçüler: Bu ölçüler birlikte incelendiğinde, Rast perdesinde Kürdi beşlisi ile asma kalış yapıldığı belirlenmiştir.

45. 46. 47. Ölçüler: Üç ölçüyü birlikte incelediğimizde, kırk beşinci ve kırk altıncı ölçülerde Tiz Çargâh perdesinde, kırk yedinci ölçüde ise Tiz Neva perdesi üzerinde çeşnisiz asma kalışlar yapıldığı görülmüştür.

48. 49. 50. 41. 52. Ölçüler: Bu ölçülere bakıldığında, Gerdaniye perdesinde Kürdi dörtlüsünün ilk üç sesi kullanılarak asma kalış yapıldığı belirlenmiştir.

53. 54. Ölçüler: İki ölçü birlikte incelendiğinde, Çargâh perdesinde Buselik beşlisi yapıldığı tespit edilmiştir.

55. 56. Ölçüler: İki ölçü birlikte incelendiğinde, Nim Zirgüle perdesinde çeşnisiz asma kalış yapıldığı tespit edilmiştir.

57. 58. Ölçüler: İki ölçü birlikte incelendiğinde, Neva perdesinde çeşnisiz asma kalış yapıldığı tespit edilmiştir.

59. 60. Ölçüler: İki ölçü birlikte incelendiğinde, Rast perdesinde Kürdi dörtlüsünün ilk üç sesi kullanılarak asma kalış yapıldığı belirlenmiştir.

61. 62. 63. 64. 65. 66. Ölçüler: Bu ölçüler incelendiğinde, Tiz Çargâh ve Tiz Buselik perdelerinde çeşnisiz asma kalışlar yapıldığı tespit edilmiştir.

67. 68. 69. 70. 71. 72. Ölçüler: Bu ölçüler birlikte incelendiğinde, Tiz Neva ve Tiz Nim Hisar perdelerinde çeşnisiz asma kalışlar yapıldığı tespit edilmiştir.

73. 74. 75. 76. Ölçüler: Dört ölçü birlikte incelendiğinde, Tiz Neva perdesinde çeşnisiz asma kalış yapıldığı tespit edilmiştir.

77. 78. Ölçüler: İki ölçü birlikte incelendiğinde, Gerdaniye perdesinde Kürdi dörtlüsünün ilk üç sesi kullanılarak asma kalış yapıldığı belirlenmiştir.

79. 80. Ölçüler: İki ölçü birlikte incelendiğinde, Neva perdesi üzerinde Kürdi Beşlisi kullanılarak asma karar yapıldığı görülmüştür.

81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. Ölçüler: Bu ölçüler eserin, 25. ölçüsünde 36. ölçüsü dahil olmak üzere aynı melodik yapıyı taşıdıkları için tekrar değerlendirmeye alınmamıştır.

93. 94. 95. 96. Ölçüler: Bu ölçüler eserin, elli yedinci ölçüden altmışıncı ölçüsü dahil olmak üzere aynı melodik yapıyı taşıdıkları için tekrar değerlendirmeye alınmamıştır.

3.1.12.1. “Hüzün Zaman Zaman Deli Dalgalarla Gelir” Adlı Eserde Kullanılan Farklı Dörtlü ve Beşliler:

Eserin tamamını ele aldığımızda Kürdîlihiczâkâr makamının dizilerinin dışına çıkılmadığı ve Şed Kürdîlihiczâkâr makamının kullanıldığı belirlenmiştir.

Tablo 3. 13.

“Hüzün” adlı eserdeki notaların kullanım sıklığı

Tiz Nim Hisar	5
Tiz Neva	15
Tiz Çargâh	21
Tiz Buselik	3
Sümbüle	21
Nim Şehnaz	37
Gerdaniye	96
Acem	15
Nim Hisar	8
Neva	9
Çargâh	13
Kürdi	6
Nim Zirgüle	16
Rast	69

29. Ek "Nice gönüllerde ümitler soldu" adlı eserin notaları (s. 1)

KÜRDİLİHİCAZKÂR ŞARKI

Sofyan- Devr-i Turan

NİCE GÖNÜLLERDE ÜMİTLER SOLDU
(İSTANBULA SİTEM)

Selahattin İÇLİ

Sofyan

3 3 3

5

Nİ CE GÖ NÜ L ER DE Ü MIT LER SOL DU İ S TAN BUL İ S TAN BUL SEN DE BİN AH VAR

9

Devr-i Turan

Hİ C RAN O LUP YIL LAR A CIY LA DOL DU İ S TAN BUL İ S TAN BUL

13

SEN DE BİN AH VAR _____ İ S TAN BUL İ S TAN BUL

17

SEN DE GÜ NAH VAR _____ SAZ _____

23

Sofyan

RÜ YA LAR KÜ L OL DU

26

SA NA KA NIL DI VE TA ŞIN TOP RA ĞIN AL TIN SA NIL DI

29

HAS RET LE SEV Gİ _____ Lİ SEN DE A NIL DI

3.1.13. “Nice Gönüllerde Ümitler Soldu” Adlı Eserin Makam Analizi

1. 2. 3. 4. Ölçüler: Bu dört ölçü birlikte incelendiğinde, Rast perdesi üzerinde Kürdi makam dizisi yapıldığı tespit edilmiştir.

5. 6. 7. 8. Ölçüler: Dört ölçü birlikte incelendiğinde, Gerdaniye perdesi üzerinde yarım yedenli bir Hicaz dörtlüsü yapıldığı görülmüştür.

9. 10. Ölçüler: İki ölçü birlikte incelendiğinde, Nim Şehnaz perdesi üzerinde çeşnisiz asma kalış yapıldığı belirlenmiştir.

11. 12. 13. 14. Ölçüler: Dört ölçü birlikte incelendiğinde, Çargâh perdesi üzerinde Buselik beşlisi kullanıldığı tespit edilmiştir.

15. 16. 17. 18. Ölçüler: Dört ölçü birlikte incelendiğinde, Rast perdesi üzerinde Kürdi beşlisi kullanıldığı tespit edilmiştir.

19. 20. 21. 22. Ölçüler: Dört ölçü birlikte incelendiğinde, Çargâh perdesi üzerinde Buselik beşlisi kullanıldığı ve son ölçüde Gerdaniye perdesi üzerinde çeşnisiz asma kalış yapıldığı belirlenmiştir.

23. 24. Ölçüler: İki ölçüyü birlikte incelediğimizde, Rast perdesi üzerinde Kürdi makam dizisi yapıldığı ve son ölçüde Tiz Çargâh perdesi üzerinde çeşnisiz asma kalış yapıldığı belirlenmiştir.

25. 26. Ölçüler: İki ölçü birlikte incelendiğinde, Tiz Çargâh perdesi üzerinde çeşnisiz asma kalış yapıldığı belirlenmiştir.

27. 28. Ölçüler: İki ölçü birlikte incelendiğinde, Gerdaniye perdesi üzerinde Kürdi dörtlüsünün ilk üç sesinin kullanıldığı tespit edilmiştir.

29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. Ölçüler: Bu ölçüler eserin dokuzuncu ölçüsünden, yirmi dördüncü ölçüsüne kadar aynı melodik yapıyı taşıdığı için tekrar incelemeye tabi tutulmamıştır. Eserin yirmi dördüncü ölçüsünde Tiz Çargâh perdesi ile çeşnisiz asma kalış yapıldığı fakat kırk dördüncü ölçüde Tiz Çargâh perdesi üzerinde çeşnisiz asma kalış kullanılmadan Rast perdesi üzerinde Kürdi makam dizisi ile ölçünün bitirildiği görülmüştür.

45. 46. Ölçüler: İki ölçü birlikte incelendiğinde, Rast perdesi üzerinde Kürdi dörtlüsünün ilk üç sesinin kullanıldığı tespit edilmiştir.

47. 48. Ölçüler: İki ölçü birlikte incelendiğinde, Neva perdesi üzerinde Uşşak dörtlüsünün ilk üç sesinin kullanıldığı görülmüştür.

49. 50. Ölçüler: İki ölçü birlikte incelendiğinde, Nim Şehnaz perdesi üzerinde çeşnisiz asma kalış yapıldığı belirlenmiştir.

51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. Ölçüler: Bu ölçüler eserin on birinci ölçüsünden, on sekizinci ölçüsüne kadar aynı melodik yapıyı taşıdığı için tekrar incelemeye tabi tutulmamıştır.

3.1.13.1. “Nice Gönüllerde Ümitler Soldu” Adlı Eserde Kullanılan Farklı Dörtlü ve Beşliler

5. 6. 7. 8. Ölçüler: Dört ölçü birlikte incelendiğinde, Gerdaniye perdesi üzerinde yarım yedenli bir Hicaz dörtlüsü yapıldığı görülmüştür. Bu eser bileşik Kürdîlihiczâkâr makamında bestelenmiştir.

Tablo 3.14.

“Nice gönüllerde ümitler soldu” adlı eserdeki notaların kullanım sıklığı

Tiz Çargâh	13
Tiz Segâh	5
Sümbüle	17
Şehnaz	2
Nim Şehnaz	18
Dik Şehnaz	1
Gerdaniye	44
Eviç	1
Acem	21
Dik Hisar	1
Nim Hisar	26
Neva	35
Çargâh	44
Kürdi	12
Nim Zirgüle	26
Rast	22

31. Ek "Senden kalan bir busedir" adlı eserin notası

KÜRDİLİHİCAZKÂR ŞARKI

SENDEN KALAN BİR BUSEDİR

Selahattin İÇLİ

Semai

Ben den ka___ lan bir bu se dir der___ man___ o___

lan bu der de saz___ saz___ Meh___ tap___ ni ha___ vend

gö___ nül___ hüz___ zam nağ___ me___

uş___ şak___ o yer___ de saz___ Ağ___ lar___ dı

baş ka___ bir___ hic___ ran her___ şar kı da

per de per de saz___ de___ Sa ba yi

ne___ e sen rüz gar___ gel gör yar

dan se lam ner de___ de saz___

3.1.14. “Senden Kalan Bir Busedir” Adlı Eserin Makam Analizi

1. 2. 3. 4. Ölçüler: Dört ölçü birlikte incelendiğinde, Gerdaniye perdesi üzerinde Uşşak dörtlüsünün ilk üç sesinin kullanıldığı belirlenmiştir.

5. 6. 7. 8. Ölçüler: Dört ölçü birlikte incelendiğinde, Kürdi perdesi üzerinde Çargâh dörtlüsü kullanıldığı tespit edilmiştir.

9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. Ölçüler: Bu ölçüler birlikte incelendiğinde, dokuz, on, on birinci ölçülerde asma kalış kullanılmaksızın Rast perdesinde Kürdi dörtlüsü ve Çargah perdesinde bir Rast beşlisiyle çıkıcı seyrettiği görülmüş, On ikinci ölçüden on beşinci ölçü dahil incelendiğinde ise Gerdaniye perdesi üzerinde Kürdi dörtlüsü kullanıldığı belirlenmiştir.

16. Ölçü: Bu ölçüde Rast perdesi üzerinde Kürdi dörtlüsünün ilk üç sesinin kullanıldığı tespit edilmiştir.

17. Ölçü: Bu ölçü incelendiğinde, Çargâh perdesinde Rast beşlisi kullanıldığı ve Gerdaniye perdesinde asma kalış yapıldığı tespit edilmiştir.

18. 19. 20. 21. Ölçüler: Dört ölçü birlikte incelendiğinde, Gerdaniye perdesi üzerinde çeşnisiz asma kalış yapıldığı görülmüştür.

22. 23. 24. 25. Ölçüler: Dört ölçü birlikte incelendiğinde, Gerdaniye perdesi üzerinde hicaz dörtlüsü kullanıldığı devamında ise Dik Hisar perdesinde Hüzzam makam duyumu olduğu belirlenmiştir.

26. Ölçü: Bu ölçü incelendiğinde, Gerdaniye perdesinde çeşnisiz asma kalış yapıldığı tespit edilmiştir.

27. 28. 29. Ölçüler: Üç ölçü beraber incelendiğinde, yirmi dokuzuncu ölçüde ki Neva perdesi üzerinde Uşşak dörtlüsü ile asma kalış yapıldığı, devamında ise aynı ölçü içerisinde Çargâh perdesinde çeşnisiz asma kalış kullanıldığı tespit edilmiştir.

30. 31. 32. 33. Ölçüler: Dört ölçü birlikte incelendiğinde, Neva perdesi üzerinde Uşşak dörtlüsü kullanılarak Gerdaniye perdesinde çeşnisiz asma kalış kullanıldığı görülmüştür.

34. 35. Ölçüler: İki ölçü birlikte incelendiğinde, Nim Hisar perdesi üzerinde Çargâh dörtlüsünün ilk üç sesinin kullanıldığı tespit edilmiştir.

36. 37. Ölçüler: İki ölçü birlikte incelendiğinde, Nim Hisar perdesi üzerinde Çargâh dörtlüsü kullanıldığı tespit edilmiştir.

38. 39. 40. 41. Ölçüler: Dört ölçü birlikte incelendiğinde, Kürdi perdesinde Çargâh beşlisi kullanıldığı tespit edilmiştir.

42. 43. Ölçüler: İki ölçü birlikte incelendiğinde, Nim Zirgüle perdesi üzerinde çeşnisiz asma kalış kullanıldığı görülmüştür.

44. 45. Ölçüler: İki ölçü birlikte incelendiğinde, Çargâh perdesi üzerinde çeşnisiz asma kalış kullanıldığı görülmüştür.

46. 47. 48. Ölçüler: Üç ölçü birlikte incelendiğinde, Rast perdesi üzerinde Kürdi dörtlüsü kullanıldığı tespit edilmiştir.

49. Ölçü: Bu ölçü incelendiğinde, Çargâh perdesinde Rast beşlisi kullanıldığı ve Gerdaniye perdesinde asma kalış yapıldığı tespit edilmiştir.

50. 51. 52. 53. Ölçüler: Bu ölçüler incelendiğinde, Sümbüle perdesi üzerinde çeşnisiz asma kalış kullanıldığı görülmüştür.

54. 55. 56. 57. Ölçüler: Dört ölçü birlikte incelendiğinde, Dik Şehnaz perdesi üzerinde çeşnisiz asma kalış kullanıldığı görülmüştür.

58. 59. 60. Ölçüler: İki ölçü birlikte incelendiğinde, Gerdaniye perdesi üzerinde Kürdi dörtlüsünün ilk üç sesinin kullanıldığı belirlenmiştir.

61. 62. 63. Ölçüler: Üç ölçü birlikte incelendiğinde, Tiz Çargâh perdesi üzerinde çeşnisiz asma kalış kullanıldığı görülmüştür.

64. 65. Ölçüler: İki ölçü birlikte incelendiğinde, Sümbüle perdesi üzerinde çeşnisiz asma kalış kullanıldığı görülmüştür.

66. 67. Ölçüler: İki ölçü birlikte incelendiğinde, Çargâh perdesinden Rast beşlisi kullanılarak Gerdaniye perdesine çıkıldığını Ve Gerdaniye perdesinde çeşnisiz asma kalış kullanıldığı görülmüştür.

3.1.14.1. “Senden Kalan Bir Busedir” Adlı Eserde Kullanılan Farklı Dörtlü ve Beşliler

1. 2. 3. 4. Ölçüler: Dört ölçü birlikte incelendiğinde, Gerdaniye perdesi üzerinde Uşşak dörtlüsünün ilk üç sesinin kullanıldığı belirlenmiştir.

9. 10. 11. Ölçüler: Bu ölçüler birlikte incelendiğinde, dokuz, on, on birinci ölçülerde asma kalış kullanılmaksızın Rast perdesinde Kürdi dörtlüsü ve Çargâh perdesinde bir Rast beşlisiyle çıkıcı seyrettiği tespit edilmiştir.

17. Ölçü: Bu ölçü incelendiğinde, Çargâh perdesinde Rast beşlisi kullanıldığı ve Gerdaniye perdesinde asma kalış yapıldığı tespit edilmiştir.

22. 23. 24. 25. Ölçüler: Dört ölçü birlikte incelendiğinde, Gerdaniye perdesi üzerinde hicaz dörtlüsü kullanıldığı devamında ise Dik Hisar perdesinde Hüzzam makam duyumu olduğu belirlenmiştir.

34. 35. Ölçüler: İki ölçü birlikte incelendiğinde, Nim Hisar perdesi üzerinde Çargâh dörtlüsünün ilk üç sesinin kullanıldığı tespit edilmiştir.

36. 37. Ölçüler: İki ölçü birlikte incelendiğinde, Nim Hisar perdesi üzerinde Çargâh dörtlüsü kullanıldığı tespit edilmiştir.

49. Ölçü: Bu ölçü incelendiğinde, Çargâh perdesinde Rast beşlisi kullanıldığı ve Gerdaniye perdesinde asma kalış yapıldığı tespit edilmiştir.

66. 67. Ölçüler: İki ölçü birlikte incelendiğinde, Çargâh perdesinden Rast beşlisi kullanılarak Gerdaniye perdesine çıkıldığını Ve Gerdaniye perdesinde çeşnisiz asma kalış kullanıldığı görülmüştür.

Eserin tamamını ele aldığımızda Bileşik Kürdîlihiczâkâr makamının kullanıldığı belirlenmiş ve eser içinde Hüzzam makamına geçki yapıldığı tespit edilmiştir.

Tablo 3.15.

“Senden kalan bir busedir” adlı eserdeki notaların kullanım sıklığı

Tiz Çargâh	7
Tiz Hicaz	2
Tiz Segâh	3
Sümbüle	13
Dik Şehnaz	6
Şehnaz	1
Nim Şehnaz	6
Gerdaniye	24
Acem	15
Dik Hisar	10
Nim Hisar	7
Neva	13
Çargâh	14
Kürdi	4
Nim Zirgüle	4
Rast	5

32. Ek "Seni dedin" adlı eserin notaları (s: 1)

KÜRDİLİHİCAZKÂR ŞARKI

SENİ DEDİN

Selahattin İÇLİ

Sofyan

3 3 3 3 3 3 3

5 Se ni de din se ni çok de din son ra in ce cik ö pü ver din se ni de din

10 se ni çok de din son ra in ce cik ö pü ver din saz_____ 3 Dün ya nın büt ün çi çek le

16 ri kı mı zı aç tı saz_____ aşk tı bu saz_____ aşk tı bu

20 aşk_____ dı saz_____ 3 3 3 3

26 kop tun saz gi di yor dun to puk la rın ses siz lî ğe_____ bes te si ni_____

31 ya zı yor dun saz_____ bir den dö nüp bak tın yü zün de

35 çi çek ler çi çek ler çi çek ler gö zün de sev mek den nen bü yü i nan dım

33. Ek “Seni dedin” adlı eserin notaları (s: 2)

2

KÜRDİLİHİCAZKÂR ŞARKI

39 aş ka i nan dım saz— se ni de din se ni çok de din

44 son ra in ce cik ö pü ver din şim di se ni di yo rum se ni çok di yo rum

48 son ra çı ğ lık çı ğ lık— ya şa mak is ti yo— rum

3.1.15. “Seni Dedin” Adlı Eserin Makam Analizi

1. **Ölçü:** Bu ölçü incelendiğinde, Gerdaniye perdesi üzerinde çeşnisiz asma kalış kullanıldığı tespit edilmiştir.

2. **Ölçü:** Bu ölçü incelendiğinde, Rast perdesi üzerinde Hicaz dörtlüsü kullanıldığı tespit edilmiştir.

3. **Ölçü:** Bu ölçü incelendiğinde, Gerdaniye perdesi üzerinde çeşnisiz asma kalış kullanıldığı tespit edilmiştir.

4. **Ölçü:** Bu ölçü incelendiğinde, Nim Zırgüle perdesinden Gerdaniye perdesine kadar herhangi bir çeşni oluşturmadan sıralı seslerle ilerleyip, Gerdaniye perdesi üzerinde çeşnisiz asma kalış kullanıldığı tespit edilmiştir.

5. **6. Ölçüler:** İki ölçü birlikte incelendiğinde, Gerdaniye perdesi üzerinde Hicaz dörtlüsü kullanıldığı tespit edilmiştir.

7. **Ölçü:** Bu ölçü incelendiğinde, Çargâh perdesi üzerinde Buselik dörtlüsü kullanıldığı görülmüştür.

8. **Ölçü:** Bu ölçü incelendiğinde, Rast perdesi üzerinde Kürdi dörtlüsü kullanıldığı tespit edilmiştir.

9. **Ölçü:** Bu ölçü incelendiğinde, Nim Şehnaz perdesi üzerinde çeşnisiz asma kalış kullanıldığı görülmüştür.

10. 11. Ölçüler: İki ölçü birlikte incelendiğinde, Acem perdesi üzerinde Buselik beşlisi kullanıldığı görülmüştür.

12. 13. 14. Ölçüler: Üç ölçü birlikte incelendiğinde, Gerdaniye perdesi üzerinde çeşnisiz asma kalış kullanıldığı tespit edilmiştir.

15. 16. 17. Ölçüler: Üç ölçü birlikte incelendiğinde, Rast perdesi üzerinde Kürdi makam dizisi kullanıldığı görülmüştür.

18. Ölçü: Bu ölçü incelendiğinde, Rast perdesi üzerinden başlayarak Gerdaniye perdesine kadar çıkıcı bir Kürdi makam dizisi yapıldığı belirlenmiştir.

19. 20. 21. Ölçüler: Üç ölçü birlikte incelendiğinde, Gerdaniye perdesi üzerinde Kürdi dörtlüsü kullanıldığı tespit edilmiştir.

22. 23. Ölçüler: İki ölçü birlikte incelendiğinde, Gerdaniye perdesi üzerinde çeşnisiz asma kalış kullanıldığı tespit edilmiştir.

24. 25. 26. 27. Ölçüler: Dört ölçü birlikte incelendiğinde, Neva perdesi üzerinde çeşnisiz asma kalış kullanıldığı tespit edilmiştir.

28. 29. Ölçüler: İki ölçü birlikte incelendiğinde, Çargâh perdesi üzerinde çeşnisiz asma kalış kullanıldığı tespit edilmiştir.

30. 31. Ölçüler: İki ölçü birlikte incelendiğinde, Rast perdesinde Kürdi dörtlüsünün ilk üç sesinin kullanıldığı görülmüştür.

32. 33. Ölçüler: İki ölçü birlikte incelendiğinde, Gerdaniye perdesi üzerinde Kürdi dörtlüsü kullanıldığı tespit edilmiştir.

34. Ölçü: Bu ölçü incelendiğinde, Nim Şehnaz perdesi üzerinde çeşnisiz asma kalış kullanıldığı görülmüştür.

35. 36. Ölçüler: İki ölçü birlikte incelendiğinde, Acem perdesi üzerinde Buselik beşlisinin ilk üç sesinin kullanılarak asma kalış yapıldığı görülmüştür.,

37. 38. Ölçüler: İki ölçü birlikte incelendiğinde, Neva perdesi üzerinde Kürdi dörtlüsü kullanılarak asma kalış yapıldığı belirlenmiştir.

39. 40. 41. Ölçüler: Bu ölçüler incelendiğinde, Rast perdesinde Kürdi dörtlüsünün kullanıldığı belirlenmiştir.

42. Ölçü: Bu ölçü incelendiğinde, Gerdaniye perdesi üzerinde çeşnisiz asma kalış kullanıldığı tespit edilmiştir.

43. Ölçü: Bu ölçü incelendiğinde, Gerdaniye perdesi üzerinde Hicaz dörtlüsü kullanıldığı tespit edilmiştir.

44. Ölçü: Bu ölçü incelendiğinde, Çargâh perdesi üzerinde Buselik dörtlüsü kullanıldığı tespit edilmiştir.

45. 46. Ölçüler: Bu iki ölçü birlikte incelendiğinde, Neva perdesi üzerinde çeşnisiz asma kalış kullanıldığı tespit edilmiştir.

47. Ölçü: Bu ölçü incelendiğinde, Çargâh perdesi üzerinde çeşnisiz asma kalış kullanıldığı tespit edilmiştir.

48. 49. 50. Ölçüler: Üç ölçü birlikte incelendiğinde, Gerdaniye perdesi üzerinde Kürdi dörtlüsü kullanıldığı görülmüştür.

3.1.15.1. “Seni dedin” adlı eserde kullanılan farklı dörtlü beşliler:

2. Ölçü: Bu ölçü incelendiğinde, Rast perdesi üzerinde Hicaz dörtlüsü kullanıldığı tespit edilmiştir.

43. Ölçü: Bu ölçü incelendiğinde, Gerdaniye perdesi üzerinde Hicaz dörtlüsü kullanıldığı tespit edilmiştir.

Eserin Bileşik Kürdîlihiczâkâr makamında bestelenmiş olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 3.16.

“Seni dedin” adlı eserdeki notaların kullanım sıklığı

Tiz Çargâh	16
Tiz Segâh	2
Sümbüle	10
Nim Şehnaz	28
Gerdaniye	46
Acem	21
Nim Hisar	8
Neva	26
Çargâh	29
Buselik	1
Kürdi	11
Nim Zirgüle	18
Rast	12

34. Ek "Sevgiler var biten öpünce" adlı eserin notaları (s. 1)

KÜRDİLİHİCAZKÂR ŞARKI

SEVGİLER VAR BİTEN

Selahattin İÇLİ

Aksak

SEV Gİ LER VAR Bİ TEN SAZ_____ Ö PÜN CE SAZ_____ SEV Gİ VAR__

BİT MEZ_____ Ö LÜN CE SAZ_____

HER KES SEV MİŞ KEN DİN CE SAZ__ HER KES SE VİL

MİŞ KA DE RİN__ CE HER KES SEV MİŞ GÖN LÜN CE_____ SEV Gİ LER VAR

SAZ_____ BE NİM SEV GİM

HER KES DEN AY RI SAN Kİ YA ŞA NIR ZA MAN LAR CA

35. Ek “Sevgiler var biten öpünce” adlı eserin notaları (s. 2)

2

KÜRDİLİHICAZKÂR ŞARKI

30

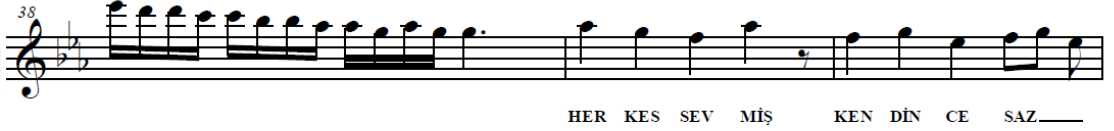
BEN ZE Rİ___ BOZ KIR U FUK LA RI SAZ___ Bİ Lİ NEN DEN___

34

HAY Lİ DE RİN___ CE SAZ___

38

HER KES SEV MİŞ KEN DİN CE SAZ___

41

HER KES SE VİL MİŞ KA DE RİN___ CE HER KES SEV MİŞ GÖN LÜN CE___

45

SEV Gİ LER___ VAR SAZ___ BE NİM SEV GİM HER KES TEN AY RI

49

Bİ Lİ NEN DEN___ HAY___ Lİ DE RİN___ CE SON

3.1.16. “Sevgiler Var Biten Öpünce” Adlı Eserin Makam Analizi

1. 2. Ölçüler: İki ölçü birlikte incelendiğinde, Çargâh perdesi üzerinde Buselik beşlisi kullanıldığı görülmüştür.

3. Ölçü: Bu ölçü değerlendirildiğinde, Gerdaniye perdesi üzerinde Kürdi beşlisi kullanıldığı görülmüştür.

4. Ölçü: Bu ölçü değerlendirildiğinde, Rast perdesi üzerinde Kürdi beşlisi kullanıldığı görülmüştür.

5. 6. Ölçüler: İki ölçüyü birlikte incelediğimizde, Rast perdesi üzerinde çeşnisiz asma kalış yaptığı tespit edilmiştir.

7. 8. 9. Ölçüler: Üç ölçüyü birlikte incelediğimizde, Çargâh perdesi üzerinde Buselik beşlisi kullanıldığı görülmüştür.

10. Ölçü: Bu ölçü incelendiğinde, Gerdaniye perdesi üzerinde çeşnisiz asma kalış yaptığı tespit edilmiştir.

11. 12. Ölçüler: İki ölçü birlikte incelendiğinde, Gerdaniye perdesi üzerinde Kürdi dörtlüsü kullanıldığı görülmüştür.

13. 14. 15. Ölçüler: Bu ölçüler incelendiğinde, eserin birinci ölçüsünden üçüncü ölçüsü dahil aynı melodik yapıya sahip oldukları görülmüş tekrar incelemeye alınmamıştır.

16. 17. Ölçüler: İki ölçü birlikte incelendiğinde, Nim Hisar perdesi üzerinde Çargâh beşlisi kullanıldığı görülmüştür.

18. 19. Ölçüler: İki ölçü birlikte incelendiğinde, on dokuzuncu ölçüde bulunan Gerdaniye perdesine kadar Gerdaniye perdesinde Kürdi dörtlüsü, devamında Nim Hisar perdesi üzerinde Çargâh dörtlüsünün ilk üç sesinin kullanıldığı görülmüştür.

20. 21. Ölçüler: İki ölçü birlikte değerlendirildiğinde, Çargâh perdesi üzerinde Buselik beşlisi kullanıldığı tespit edilmiştir.

22. Ölçü: Bu ölçü incelendiğinde, Rast perdesinde çeşnisiz bir asma kalış kullanıldığı görülmüştür.

23. 24. Ölçüler: İki ölçü birlikte değerlendirildiğinde, Çargâh perdesinde çeşnisiz bir asma kalış kullanıldığı görülmüştür.

25. Ölçü: Bu ölçü incelendiğinde, Çargâh perdesi üzerinde Buselik beşlisi kullanıldığı tespit edilmiştir.

26. 27. Ölçüler: İki ölçü birlikte değerlendirildiğinde, Çargâh perdesinde çeşnisiz bir asma kalış kullanıldığı görülmüştür.

28. Ölçü: Bu ölçüde Acem perdesi üzerinde çeşnisiz bir asma kalış kullanıldığı görülmüştür.

29. Ölçü: Bu ölçüde Kürdi perdesi üzerinde çeşnisiz bir asma kalış kullanıldığı görülmüştür.

30. 31. 32. Ölçüler: Üç ölçü birlikte incelendiğinde, Acem perdesi üzerinde Buselik beşlisi ile asma kalış yapıldığı görülmüştür.

33. 34. 35. Ölçüler: Üç ölçü birlikte incelendiğinde, Gerdaniye perdesinde Kürdi dörtlüsü kullanıldığı görülmüştür.

36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. Ölçüler: Bu ölçüler incelendiğinde, eserin birinci ölçüsünden üçüncü ölçüsü dahil, on altıncı ölçüsünden yirmi birinci ölçüsü dahil aynı melodik yapıya sahip oldukları görülmüş tekrar incelemeye alınmamıştır.

45. 46. Ölçü: İki ölçü birlikte incelendiğinde, Nim Zirgüle perdesinde çeşnisiz asma kalış kullanıldığı görülmüştür.

47. Ölçü: Eserin bu ölçüsünde, Nim Zirgüle ve Nim Şehnaz perdelerinde çeşnisiz asma kalış kullanıldığı görülmüştür.

48. Ölçü: Eserin bu ölçüsünde, Çargâh perdesinde çeşnisiz asma kalış kullanıldığı görülmüştür.

49. Ölçü: Eserin bu ölçüsünde, Neva perdesinde çeşnisiz asma kalış kullanıldığı görülmüştür.

50. 51. Ölçüler: İki ölçü birlikte incelendiğinde, Rast perdesi üzerinde Kürdi beşlisi ile karar ettiği tespit edilmiştir.

3.1.16.1. “Sevgiler var biten öpünce” Adlı Eserde Kullanılan Farklı Dörtlü Beşliler

16. 17. Ölçüler: İki ölçü birlikte incelendiğinde, Nim Hisar perdesi üzerinde Çargâh beşlisi kullanıldığı görülmüştür.

19. Ölçü: On dokuzuncu ölçüde Nim Hisar perdesi üzerinde Çargâh dörtlüsünün ilk üç sesinin kullanıldığı görülmüştür. Bu eserin Şed Kürdîlihiczâr makamının özelliklerini taşıdığı tespit edilmiştir.

Tablo 3. 17.

“Sevgiler var biten” adlı eserdeki notaların kullanım sıklığı

Tiz Nim Hisar	3
Tiz Neva	6
Tiz Çargâh	15
Sümbüle	13
Nim Şehnaz	26
Gerdaniye	50
Acem	29
Nim Hisar	29
Neva	21
Çargâh	63
Kürdi	14
Nim Zirgüle	17
Rast	19

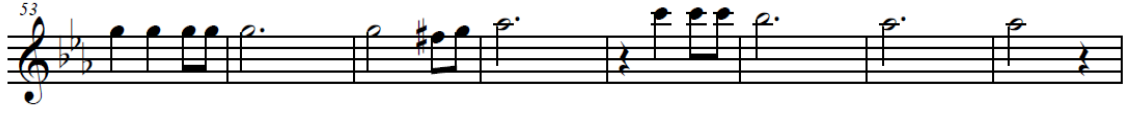
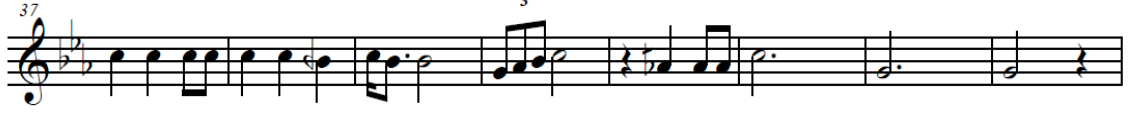

36. Ek “Ver kendini bir gün deli bir rüzgâra çık gel” adlı eserin notaları
(s. 1)

KÜRDİLİHİCAZKÂR ŞARKI

VER KENDİNİ BİR GÜN DELİ BİR RÜZGARA ÇIK GEL Selahattin İÇLİ

Semai

37. Ek “Ver kendini bir gün deli bir rüzgâra çık gel” adlı eserin notaları
(s. 2)

2

KÜRDİLİHİCAZKÂR ŞARKI

3.1.17. “Ver Kendini Bir Gün Deli Bir Rüzgâra Çık Gel” Adlı Eserin Makam Analizi

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. Ölçüler: Sekiz ölçü birlikte incelendiğinde, Gerdaniye perdesi üzerinde çeşnisiz asma kalış yapıldığı görülmüştür.

9. 10. 11. 12. Ölçüler: Dört ölçü birlikte incelendiğinde, Rast perdesi üzerinde çeşnisiz asma kalış yapıldığı görülmüştür.

13. 14. 15. 16. Ölçüler: Dört ölçü birlikte incelendiğinde, Gerdaniye perdesi üzerinde Kürdi dörtlüsü kullanılarak asma kalış yapıldığı görülmüştür.

17. 18. 19. 20. Ölçüler: Dört ölçüyü birlikte incelediğimizde, Gerdaniye perdesi üzerinde Kürdi dörtlüsünün ilk üç sesi ile kalış yapıldığı tespit edilmiştir.

21. 22. 23. 24. Ölçüler: Dört ölçüyü birlikte incelediğimizde, Gerdaniye perdesi üzerinde Kürdi dörtlüsü kullanılarak kalış yapıldığı tespit edilmiştir.

25. 26. 27. 28. Ölçüler: Dört ölçü birlikte incelendiğinde, Sümbüle perdesi üzerinde çeşnisiz asma kalış yapıldığı görülmüştür.

29. 30. 31. 32. Ölçüler: Dört ölçü birlikte incelendiğinde, Rast perdesinde Kürdi makam dizisi kullanılarak kalış yapıldığı belirlenmiştir.

33. 34. Ölçüler: İki ölçü birlikte incelendiğinde, Segâh perdesi üzerinde çeşnisiz asma kalış yapıldığı görülmüştür.

35. 36. Ölçüler: İki ölçü birlikte incelendiğinde, Rast perdesinde Hicaz dörtlüsü kullanılarak Çargâh perdesinde çeşnisiz asma kalış yapıldığı görülmüştür.

37. 38. 39. Ölçüler: Üç ölçü birlikte incelendiğinde, Segâh perdesi üzerinde çeşnisiz asma kalış yapıldığı görülmüştür.

40. 41. 42. 43. 44. Ölçüler: Beş ölçü birlikte incelendiğinde, Rast perdesi üzerinde Hicaz dörtlüsü kullanıldığı tespit edilmiştir.

45. 46. Ölçüler: Bu iki ölçüyü birlikte incelediğimizde, Neva perdesi üzerinde çeşnisiz asma kalış kullanıldığı tespit edilmiştir.

47. 48. 49. 50. Ölçüler: Bu dört ölçüyü birlikte incelediğimizde, Nim Hisar perdesi üzerinde çeşnisiz asma kalış kullanıldığı tespit edilmiştir.

51. 52. Ölçüler: Bu iki ölçüyü birlikte incelediğimizde, Çargâh perdesi üzerinde çeşnisiz asma kalış yapıldığı görülmüştür.

53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. Ölçüler: Sekiz ölçü birlikte değerlendirildiğinde, Nim Hisar perdesi üzerinde çeşnisiz asma kalış yapıldığı görülmüştür.

61. 62. Ölçüler: Bu iki ölçüyü birlikte incelediğimizde, Kürdi perdesi üzerinde çeşnisiz asma kalış kullanıldığı tespit edilmiştir.

63. 64. 65. 66. 67. 68. Ölçüler: Altı ölçüyü birlikte incelediğimizde, Rast perdesi üzerinde Kürdi Dörtlüsünün ilk üç sesi ile karar ettiği tespit edilmiştir.

69. 70. 71. 72. Ölçüler: Bu dört ölçüyü birlikte incelediğimizde, Gerdaniye perdesi üzerinde çeşnisiz asma kalış kullanıldığı tespit edilmiştir.

73. 74. Ölçüler: İki ölçüyü birlikte incelediğimizde, Kürdi perdesi üzerinde Çargâh dörtlüsü kullanılarak asma kalış yapıldığı belirlenmiştir.

75. 76. Ölçüler: İki ölçüyü birlikte incelediğimizde, Nim Zirgüle perdesi üzerinde çeşnisiz asma kalış kullanıldığı tespit edilmiştir.

77. 78. Ölçüler: İki ölçü birlikte incelendiğinde, Rast perdesi üzerinde Kürdi dörtlüsünün ilk üç sesinin kullanılarak karar sesinde kalındığı görülmüştür.

79. 80. 81. 82. Ölçüler: Dört ölçü birlikte incelendiğinde, Çargâh perdesi üzerinde Buselik beşlisinin ilk üç sesinin kullanılarak asma kalış yapıldığı görülmüştür.

83. Ölçü: Bu ölçüde Nim Şehnaz perdesi üzerinde çeşnisiz asma kalış kullanıldığı tespit edilmiştir.

84. Ölçü: Bu ölçüde Acem perdesi üzerinde çeşnisiz asma kalış kullanıldığı tespit edilmiştir.

85. 86. Ölçüler: İki ölçü birlikte incelendiğinde, Gerdaniye perdesi üzerinde Kürdi dörtlüsü kullanılarak asma kalış yapıldığı tespit edilmiştir.

87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. Ölçüler: Sekiz ölçü birlikte incelendiğinde, Gerdaniye perdesi üzerinde Kürdi dörtlüsü kullanılarak asma kalış yapıldığı tespit edilmiştir.

95. 96. 97. 98. Ölçüler: İki ölçü birlikte incelendiğinde, Gerdaniye perdesi üzerinde Kürdi dörtlüsü kullanıldığı sonrasında ise Sümbüle perdesi üzerinde çeşnisiz asma kalış kullanıldığı tespit edilmiştir.

99. 100. Ölçüler: İki ölçü birlikte incelendiğinde, Gerdaniye perdesi üzerinde çeşnisiz asma kalış kullanıldığı tespit edilmiştir.

3.1.17.1. “Ver kendini bir gün deli bir rüzgâra çık gel” Adlı Eserde Kullanılan Farklı Dörtlü Beşliler

35. 36. Ölçüler: İki ölçü birlikte incelendiğinde, Rast perdesinde Hicaz dörtlüsü kullanılarak Çargâh perdesinde çeşnisiz asma kalış yapıldığı görülmüştür.

40. 41. 42. 43. 44. Ölçüler: Beş ölçü birlikte incelendiğinde, Rast perdesi üzerinde Hicaz dörtlüsü kullanıldığı tespit edilmiştir.

Bu eser Bileşik Kürdîlihiczâkâr makam tanımına uygundur.

Tablo 3. 18.

“Ver kendini bir gün deli bir rüzgâra çık gel” adlı eserdeki notaların kullanım sıklığı

Tiz Çargâh	16
Sümbüle	19
Nim Şehnaz	28
Gerdaniye	73
Eviç	1
Acem	14
Nim Hisar	13
Neva	19
Çargâh	43
Segâh	11
Kürdi	15
Nim Zirgüle	9
Zirgüle	5
Rast	20

SONUÇLAR

Türk Müziğın nazariyatçılarının tanımını yaptığı Kürdîlihiczâkâr makamı günümüzde, Şed Kürdîlihiczâkâr ve Bileşik Kürdîlihiczâkâr olmak üzere iki şekilde ele alınmaktadır. Buna göre çalışmada Selahattin İçli'nin TRT repertuarında yer alan Kürdîlihiczâkâr makamındaki on sekiz eseri incelenmiş olup aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

1. Yapılan bu çalışmada Selahattin İçli'nin Kürdîlihiczâkâr makamındaki bestelerinden on tanesinin (Bitmez tükenmez bu dert, Alına konan buse, Bir kız, Cimri mi cimri, Biraz acele et, Gül açılısın dudağında, Haramdır sevdiğim, Hüzün, Sevgiler var biten, Ver kendini bir gün deli bir rüzgâra çık gel) Şed Kürdîlihiczâkâr makamında bestelendiği görülmüştür. Geri kalan sekiz eserinin (aşktan kaç deme gönül, Güneşin battığı yerde, Çiçek nedir görmeden, Eğer aşkı seversen, Evvel zaman içinde, Nice gönüllerde ümitler soldu, Senden kalan bir busedir, Seni dedin) ise Bileşik Kürdîlihiczâkâr makamında olduğu görülmüştür.

2. Bileşik Kürdîlihiczâkâr makamında bestelenen eserlerin kullandığı farklı üçlü, dörtlü, beşli, makam dizisi ve çeşnileri;

- “Aşktan kaç deme gönül” adlı eserde Nim Hisar perdesinde Çargâh üçlüsü.
- “Çiçek nedir görmeden” adlı eserde Nim Hisar perdesinde Çargâh üçlüsü, Rast perdesinde Hicaz dörtlüsü.
- “Güneşin battığı yerde” adlı eserde Nim Hisar perdesinde Çargâh dörtlüsü, Dik Hisar perdesinde Hüzzam beşlisi.
- “Senden kalan bir busedir” adlı eserde Çargâh perdesinde Rast beşlisi, Nim Hisar perdesinde Çargâh dörtlüsü, Gerdaniye perdesinde Uşşak dörtlüsü, Dik hisar perdesinde Hüzzam beşlisi.
- “Seni dedin” adlı eserde Rast perdesinde Hicaz dörtlüsü.

3. Şed Kürdîlihiczâkâr makamında bestelenen eserlerin kullandığı farklı üçlü, dörtlü, beşli, makam dizisi ve çeşnileri;

- “Bitmez tükenmez bu dert” adlı eserde Çargâh perdesi üzerinde Rast beşlisi.
- “Biraz acele et” adlı eserde Nim Hisar perdesi üzerinde Çargâh beşlisi.
- “Sevgiler var biten” adlı eserde Nim Hisar perdesi üzerinde Çargâh beşlisi.

- “Ver kendini bir gün deli bir rüzgâra çık gel” adlı eserde Rast perdesinde Hicaz dörtlüsü.
- “Cimri mi cimri” adlı eserde Gerdaniye perdesi üzerinde Hüseyini beşlisi.

4. Yapılan inceleme sonucunda, Bileşik Kürdîlihiczâkâr makamındaki ikinci derece güçlü perdesi olan Neva perdesinin eserler içinde kullanım sayısı 166, Şed Kürdîlihiczâkâr makamının ikinci derece güçlüsü olan Çargâh perdesinin eserler içinde kullanım sayısı ise 207’dir.

5. Şed Kürdîlihiczâkâr makamının ikinci derece güçlü perdesi olan Çargâh perdesinin eserler içinde kullanım sayısı ise 211’dir. Bileşik Kürdîlihiczâkâr makamının ikinci derece güçlü perdesi olan Neva perdesinin eserler içinde kullanım sayısı 217 olduğu tespit edilmiştir.

6. Yapılan incelemelerde ikinci derece güçlü perdesi Çargâh olan ve inici Kürdi (Şed Kürdi) makamı içerisinde analiz ettiğimiz eserler içerisinde Neva perdesi üzerinde Hicaz çeşnilerinin kullanıldığını görmekteyiz. Bu bağlamda bileşik ve şed Kürdîlihiczâkâr dizilerinin eserlerde birbirlerine geçkiler yaparak kullanıldığını ve bu iki dizinin çok keskin çizgilerle birbirinden ayrılmadığı görülmektedir.

ÖNERİLER

- Ülkemizde Türk Müziği eğitimi veren Konservatuarlar ve müzik bölümlerinde Eser Analizi içerikli derslerin yaygınlaştırılması ve ders saatlerinin artırılması,
- Türk Müziği dersleri verilen kurumlarda Makam öğretiminin etütler yerine bestelenmiş eser notaları üzerinden yürütülmesi, bu sayede öğrencilerin makam ile ilgili somut örnekleri görebilmeleri sağlanması,
- Günümüzde bestecilik ile ilgilenen kişilerin yapmış oldukları bestelerde, Türk Mûsikîsinde farklı bir bestecilik şahsiyeti gösteren Selahattin İçlinin, Kürdîlihiczâkâr makamına ve şarkı formuna olan yaklaşımını görmeleri ve bu bağlamda fikir edinerek şarkı formu dışında da besteler yapmaları önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Akdoğu, O. (1996). *Türk Müziğinde Türler ve Biçimler*. İzmir: Ege Üniversitesi Basımevi
- Arel, H. S. (1968). *Türk Mûsikîsi Nazariyatı Dersleri*. İstanbul: Hüsnütabîat Matbaası
- Arık, İ. A. (1992). *Psikolojide Bilimsel Yöntem*. İstanbul: İstanbul Ün. Yayınları. Yay. No:370B
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak E. K., Akgün Ö. E., Karadeniz Ş., Demirel F. (2017). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi, Sarı Yıldız Matbaacılık
- Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. (2007). *Research methods in education*. New York, NY: Routledge.
- Güray, C. (2017). *Bin Yılın Mirası Makamı Var Eden Döngü Edvar Geleneği*. İstanbul: Pan Yayınları
- Köprülü, M. F. (2016). *Türk Edebiyatında İlk Mutasavvıflar*. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları
- Kutluğ, Y. F. (2000). *Türk Musikisinde Makamlar*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Özen, Y., & Gül, A. (2007). *Sosyal ve eğitim bilimleri araştırmalarında evren-örneklem sorunu*. Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi, (15), 394-422.
- Özkan, İ. H. (2006). *Türk Mûsikîsi Nazariyatı ve Usûlleri Kudüm Velveleleri*. İstanbul: Ötüken Neşriyat.
- Salgar, M., F., (2017). *Türk Müziğinde Makamlar / Usûller ve Seyir Örnekleri*. İstanbul: Ötüken Neşriyat
- Tanrıkorur, C., (2016). *Osmanlı Dönemi Türk mûsikîsi*. İstanbul: Dergah Yayınları
- Teymur, A. S. (1980). *Türk Musikisi 2*. Trabzon: Karadeniz Gazetecilik ve Matbaacılık A.Ş
- Türk Kültürüne Hizmet Vakfı. (1997). *50. Sanat Yılında Prof. Dr. Selâhattin İçli ve Besteleri*. İstanbul: Cem Ofset.

İNTERNET KAYNAKLARI

TRT Nota arşivi.

<http://www.trtnotaarsivi.com/tsm.php> (Erişim Tarihi: 05. 06. 2019)

Türk musikisinde bir makam - Kürdili-Hicazkâr.

<https://islamansiklopedisi.org.tr/kurdili-hicazkar> (Erişim Tarihi: 01. 06. 2019)

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler	
Adı Soyadı	Tuna Çetin
Doğum Yeri ve Tarihi	Merzifon - 1979
Eğitim Durumu	
Lisans Öğrenimi	Ege Üniversitesi Türk Müziği Devlet Konservatuvarı
Yüksek Lisans Öğrenimi	Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Müzikoloji Anasanat Dalı
İş Deneyimi	
Çalıştığı Kurumlar	Dicle Üniversitesi Devlet Konservatuvarı
İletişim	
E Posta Adresi	tunacetinn@gmail.com
Tarih	02.07.2019